

Šiame numery:

Kūrybinių pastangų vingiuose.
Spalvingoji mūsų gintaro istorija.
Pasaulis pro raudoną stiklą:
Lietuviškąją tarybinę enciklopediją pavarčius.
Vitalijos Bogutaitės eilėraščiai.
Pabaltiečių poezijos popietė New Yorke.
Alės Rūtos „Laišką jaunystei“ perskaicius.
Dėl Vyt. Alanto straipsnio „Skandalas rašytojų draugijoje“.

Kūrybinių pastangų vingiuose

Gal net ironiška, kad žmogus ir menininkas nepajėgė ar nenorėjo gyventi vien šeimose, trupelėse. Istorijoj gentys draugiškai ar jėga jungėsi į tautas, kunigalkštijas, karines kaitas spaudė ir suko įvykius taip, kad iš tautų kūrėsi imperijos. Kelsčiausia, kad priešpaudoje daugiausia kentėjusios ir išsilaisvinusios tautos vėliau kitų sąskaiton pačios kūrė imperijas. Šiandien irgi žydi imperizmas. Bet jaučiamas jo trupėji mas, etniškas flamų, velsų, basų, kvebekiečių ir daugelio Rusijos pavergtų tautų krutėjimas. Tai, sakytume, nuolatinio istorijos bangavimo išdava, kuriuoje tik žmogaus prigimtis nesikeičia ir gal nesikeis, nepaisydama nei praeties, nei dabarties, nei ateities.

Net Renesansas, mokslininkai atsigręžę į senovę, pradėtas Italijoj ir vėliau išplitęs Europoj, nebuvo kuriamas tam, kas su juo vėliau atsistiko. Italija buvo kelių kaimyninių valstybių rankose, pati savy susiskaldė. Ir pagal N. Abbagnano „Telesio“ knyga, Renesansas buvo grynai tipiškas prispaustos tautos įsiskaidymas savo „roots“. Renesansininkai buvo sal panašūs į mūsų aušrininkus, tik žvelgę į savo (graikų-romėnų) praeitį ne dvasinėm viduramžių, bet atvirom, žemiškom akim. Politikas Machiavellis tada prasiarė apie Italijos sujungimą savo raštuose. Machiavellui tauta ir kultūra negali egzistuoti be nepriklausomybės. Buvo mėginta sukilti, kovoti, bet nesėkmingai, ne laiku. Pats Machiavellis pateko nemalonėn ir buvo kone užmirštas. Savonarola kaltino Pietro II Medici baimę kovoję prieš okupantus prancūzus, kurie, ironiška, vėliau kaip tik padėjo italams atgauti nepriklausomybę. Savonarola išgujo iš Florencijos Pietro Medici, bet pats gražiai priėmė

okupantą Karolį VIII. Net tarp pačių italų tarpusavio kova buvo kruvina ir arši.

Ir taip nežmoniška ilgai (per 300 metų) belaukdami nepriklausomybės, niekam nepadedant, patys italai kultūrinėje srityje nemanė. Jie ilgai, lytinant su mūsų standartais, kūrė sau ir kitiems. Kur tik pakviesti, jie statė, dažė, grojo ir dainavo. Laisvos galybės šį įvairių italų meną net pamilo, gal net neįtardamos, kad jo pagrindu — Renesanse slypėjo italų idėja — atgimti ir išsilaisvinti iš priepaudo. Jų menas plito visur. Atgavus Italijai laisvę, tuose pačiuose italuose netrūko ir tokių, kurie kitų nelaisvės sąskaiton šoko kurti fašistinę imperiją.

Tokie yra ne kartą kūrybinio ir politinio kelio vingiai. Kas iš jų tinka mums? Aišku, mes mažai, rami tauta. Bet ir mažesnė skalė mūsų ir daugelio tautų pasamonėj vyko, vyksta ir vyksta panaši raida. Ir mes, lietuviai, kuriame ir kursime įvairiose situacijose, įvairiose įvykių raidos grupuotėse. Keitimasis niekad nesibaigs.

Čiurlionis pirmiausia buvo pripažintas svetimųjų, o dabar meno istorikai jį be jokios abejonės atiduoda lietuvių dailės istorijai. V. Kudirka, persiėmęs lenkų kultūra, mums irgi save atidavė su kauptu, grįžęs savojon. Išleivis vėl kuria tai vietiniams, tai mums patiems, tai vėl vietiniams. Nors būna tokių, kurie nuo svetimųjų ir nesugrįžta. Kompozitorius ateina pas mus, subrendęs tarp kitų, tai vėl kviečiamas dirguoja kitur, svetur. Panašių analogijų išsivijoje šiandien rastume tiek ir tiek.

Paprastai tautų gyvenime kultūra ir politika būna lyg atskiri dalykai. Bet jas reikia stebėti, žiūrėti istoriškai. Gal atrodys, kad menas turi tik savo kalbą ir veidą, nežiūrint nieko kito. Bet jis gali būti, kaip ne kartą jau yra buvęs, ir tautinės sąmonės bei vilties palaikytoju, tautai belaukiant tinkamo momento laiko bėgyje, negalėjusioje istorijoje. Ir išsilaisvinimų procesai istorinių jėgų putojime darosi lyg langvėsi, kai

RAIMUNDAS SIDRYS

Zalvario ir geležies amžiais gintaras Europoje, kaip vertingas papuošalas, buvo plačiai naudojamas mainų pobūdžio prekyboje. Kai kurie istorikai tvirtina, kad gintaras buvo pats svarbiausias faktorius šiaurinės ir pietinės Europos pirmykščių ekonominių ir kultūrinių santykių. Nežiūrint jo svarbumo, nėra daug patirtinių studijų apie šią priešistorinę gintaro prekybą. Čia aš gilinsiuos į keletą tos prekybos bruožų. Pradėsiu nuo gintaro formavimosi ir jo geologinio išsipleto.

Plačiąja prasme imant, gintaro terminas apima visus suakmenėjusius sakus. Jų yra daugiau kaip šimtas rūšių, randamų visuose kontinentuose. Gintaro cheminę sudėtį, kuri yra labai komplikauta, studijuoja Amerikos biologė Langenheim. Jos sudarytas pasaulinis gintaro žemėlapis yra pats geriausias.

Pasaulyje didžiausi gintaro rezervai yra randami Baltijos jūroje ir prie Baltijos jūros. Jie sudaryti iš sukcinito — mineraloginė gintaro rūšis, turinti didelį sukcinato rūgšties procentą. Sukcinatas randamas ir kitose vietose, ne vien tik Baltijoje. Baltijos sukcinatą aš vadinsiu „Baltijos gintaru“.

Baltijos gintaras susiformavo iš spygliuočių medžių sakų. Šitas gintaringas miškas augo prieš 70 milijonų metų ten, kur dabar yra Baltijos jūra. Vėlesnė geologinė šio regiono raida, pavyzdžiui — ledynai, išskirstė Baltijos gintarą po visą šiaurinę Europą. Dėl to Baltijos gintaras yra randamas Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Švedijoje, Danijoje, Olandijoje, rytinėje Anglijoje, šiaurės Vokietijoje, šiaurės Lenkijoje ir pietuose net iki Juodosios jūros. Kiek aš žinau, nėra žemėlapių, kuris parodytų visą Baltijos gintaro išplitimą. Pats didžiausias Baltijos gintaro rezervas yra Sambijoj, šiaurės rytuose, kur dabar yra Karaliaučiaus. Gintaro sluoksnis ten yra apie 25 metrų žemės gilumoje nuo 1 iki 9 metrų storumo. Šita „vena“ yra kelių kilometrų ilgio. Antras didžiausias rezervas turbūt yra Kuršių mariose, Lietuvoje. Lietuvių geologai išskaičiavo, kad ten guli apie 100,000 tonų gintaro.

Mes neturim tikrų duomenų, kaip priešistoriniais laikais žmonės rinko gintarą prie Baltijos jūros. Nors iki šiol dar nėra surasta priešistorinių kasyklų, yra logiška galvoti, kad gintaro žuvinimo ir nardymo metodai, Phillip'o Hartmann'o išaiškinti 1677 metais, buvo vartojami ir daug anksčiau. Hartmann rašo, kad žuautojai įbrisdavo į jūrą ir

lygiai akcentuojama ir tautos kultūrinė — kūrybinė pastanga. Toks žvilgnis praverstų ir išsivijos paskirtį svarstant.

P. Mln.

SPALVINGOJI MŪSŲ GINTARO ISTORIJA

Audringos Baltijos bangos rėdina | krantus gintarą lietuviškaime pajūryje

semdavo gintarą, kuris buvo suvartojamas. Panašiai latvių archeologė Ilze Loze iškasė 2252 gintarinių dirbinių prie Lubanos ežero pelkių rytinėje Latvijoje. Abiejų iškastas gintaro lobis buvo susirišęs vienas su kitu virve, kad bangų nebūtų nunešti į jūrą. Geriausias gintaro žvejybos sezonas buvo lapkričio ir gruodžio mėnesiais. Gindamiesi nuo šalčio, žmonės krante kūrė didelius laužus. Iš pelkių gintarą kartais rinkdavo, jodami arkliais. Tais retais atvejais, kai jūra buvo rami ir permatoma, gintarą galėdavo pamatyti iš laivo ir jį išskirti su pagaliu ir tinklu. Taip pat ir nardydavo. Sėkmingiausias ir lengviausias būdas buvo knopščiai įsiskirti jūros žolėse, kurios būdavo išplautos krante po stiprių audros. 1862 daugiau 2000 kg. gintaro buvo surinkta per vieną naktį po didelės audros prie Palmininkų.

Rytinėje Baltijos srityje gintaro radimas prasidėjo tikrai neolitiniame amžiuje (4 — 2000 pr. Kr.). Lietuvių archeologė R. Rimantienė per kelis sezonus iškasė pelkęse prie Šventosios upės, prie Baltijos, kelis tūkstančius gintaro radinių: apdailintų ir

natūralių, visi buvo iš neolito amžiaus. Panašiai latvių archeologė Ilze Loze iškasė 2252 gintarinių dirbinių prie Lubanos ežero pelkių rytinėje Latvijoje. Abiejų iškastas gintaro lobis buvo susirišęs vienas su kitu virve, kad bangų nebūtų nunešti į jūrą. Geriausias gintaro žvejybos sezonas buvo lapkričio ir gruodžio mėnesiais. Gindamiesi nuo šalčio, žmonės krante kūrė didelius laužus. Iš pelkių gintarą kartais rinkdavo, jodami arkliais. Tais retais atvejais, kai jūra buvo rami ir permatoma, gintarą galėdavo pamatyti iš laivo ir jį išskirti su pagaliu ir tinklu. Taip pat ir nardydavo. Sėkmingiausias ir lengviausias būdas buvo knopščiai įsiskirti jūros žolėse, kurios būdavo išplautos krante po stiprių audros. 1862 daugiau 2000 kg. gintaro buvo surinkta per vieną naktį po didelės audros prie Palmininkų.

Kitos didelės neolito amžiaus gintaro kolekcijos buvo surastos Juodkrantėje, Sarnate (Latvijoje) ir Wroclawe (Breslau, Lenkijoje). Išsipleto neolitinių gyvenviečių su gintaro papuošalais Latvijoje ir Estijoje yra pažymėtas Lozės žemėlapyje, panašus išsipletoimas Lietuvoje pažymėtas Rimantienės žemėlapyje, o Vokietijos ir Lenkijos ribose atvaizduotas Sturmsio žemėlapyje. Iš viso yra

žinoma apie 110 tokių gyvenviečių.

Zalvario amžiaus gintarą studijavo anglų istorikas Navarro, latvių arch. Sturms, mūsų dr. M. Gimbutienė. Visi mokslininkai sutinka, kad rytinės Baltijos gintaras buvo eksportuojamas į pietinę Europą; nesutinkama tik dėl periodo, kuriame ta prekyba prasidėjo. Navarro mano, kad ji prasidėjo 7 amžiu pr. Kr., Gimbutienė tą datą nukėlė į 16 am. pr. Kr. Deja net cheminiai tyrinėjimai iki šiol neišaiškino, kuri teorija yra teisinga.

Romėnų geležies amžius (100 — 400 pr. Kr.) gal būtų Baltijos gintaro eksportavimo į pietinę Europą zenitas, nes romėnai turėjo nuostabų gintaro troškimą. Bent penki klasikiniai rašytojai pamini Baltijos jūrą, paprastai ryšium su gintaru. Aprašymai apie „Gintaro salą“ leidžia suprasti, kad čia yra Sambijos pusiasalis Prūsijoje, kurį tikriausiai aplankė bent viena romėnų ekspedicija Nerono laikais. Vienas Romėnų didžiūnas parvežė iš ten tiek gintaro, kad juo išdėkavo visą amfiteatrą. Daug romėniškų radinių užtikta pagrindiniuose gintaro regionuose, ypač

Sambijoje, Mozūrijoj ir Lietuvos pakrantėje. Atrodo, kad vokiečių ar slavų priklaus, gyvenantys prie Vyslos upės žiočių, daugiau susitiko su romėnų pirkliais negu baltai. Šita teorija palaiko skirtingas gausumu romėniškų monetų ir žalvarinių indų kiekis, rastas kapuose rytinėje ir vakarinėje Prūsijoje. Pačioje Lietuvoje brangiausius romėniškojo importo dalykus paėmė baltų gentinė diduomenė. Eiliniai genties nariai naudojo paprastomis bronzinėmis sagėmis, varinėmis monetomis ir stiklo karoliais.

Vėlyvajame geležies amžiuje (800 — 1000 m. po Kr.) gintaro prekybą užvaldė vikingai, kuriems tais laikais Baltijos jūra buvo lyg ir jų nuosavas ežeras. Tačiau po jūrą plaukiojo ir baltų laivai. O juose buvo kuršiai, kurie tada gyveno dabartinės Lietuvos ir Latvijos pajūrio srityje ir kurių sostinė tada buvo Apulė, visai prie dabartinės Lietuvos — Latvijos sienos. Apie 1050 metus kuršiai užpildinėjo Danijos gyvenvietes ir netgi buvo įkūrę savo mažas kolonijas Oelande ir Gotlande — švedų pirklių salose. Tačiau prekyba buvo žymiai daugiau išsipleto Danijoje. Tai liudija arabų pinigų radiniai. Jų rasta apie 4000 Danijoje ir tik 300 Lietuvoje.

12 šimt. Pomeranijos kunigaikščiai paskelbė nuosavybės teises į visą Baltijos pakrantės gintarą. Tada Pomeranijos teritorija į rytus siekė Dancigą. 13 šimt. Kryžiuočiai ordinas, nugalėjęs Prūsus, perėmė ir Pomeranijos gintaro monopolį, dar prijungdamas ir Prūsijos gintarą. Yra išlikę istoriniai dokumentai iš 14 šimt., kurie aprašo, kur Sambijoje randamas gintaras ir kokia jo vertė. Žinoma taipgi, kad kryžiuočiai turėjo potvarkį, pagal kurį kiekvienas, radęs gintarą, turėjo jį atiduoti ordnui už gana mažą atlyginimą. 1460 m. gintaro nuslėpimas būdavo baudžiamas pakorimu. Gyventojams terorizuoti kryžiuočiai buvo pristatę daugybę kartų Baltijos pakrantėje, Prūsijoje. Vokiečių pasiglemžtas gintaro monopolis tęsėsi visais feodaliniais laikais ir iki 19 šimtmečio. Neatrodė, kad gintaro pramonė būtų tais laikais plačiai išvystyta Lietuvos valstybėje, nors R. Budrys (1974) argumentuoja priešingai.

Beveik nieko nėra žinoma, kaip gintaro rinkimas buvo tvarkomas priešistoriniais laikais. Tačiau įsidėmėkim įdomų faktą, kad gausiausi zalvario ir geležies importuoti dirbiniai Baltijos pakrantės randami daugiausia tose pačiose vietose, kur gausiausiai randamas ir gintaras. Iš to galima padaryti išvadą, kad gintaras jau tada buvo didelė vertybė, ir vietiniai riki jį pavydžiai saugojo.

Ar gintaras buvo prieinamas paprastam priešistoriniam ūkininkui? Čia irgi duomenų turime mažai. Bet atrodo, kad Gintaro krašte eiliniam žmogui gintaras buvo sunkiai prieinamas. Gudyas ir Pinkus (1974m.) sudarė (Nukelta į 2 psl.).

Spalvingoji mūsų gintaro istorija

(Atkelta iš 1 puslapio)

Žemėlapi, nurodantį gintaro radinius tarp geležies amžiaus archeologinių iškasenų. Žemėlapis apima 104 vietas, kuriose gintaras buvo rastas kapuose ar gyvenvietėse. Iš jų 61 radimo vieta yra pajūrio zonoje — 100 km. nuo pajūrio. Sekančioji zonoje nuo 100- to iki 200 km. nuo pajūrio yra tik 33 gintaro radimo vietos, o tolesnėje kaip 200 km. zonoje rasta tik 10 archeologinių vietų su gintaru. Taigi atrodo, kad gintaras buvo lengvai prieinamas tik pajūrio kuršiams ir žemaičiams, o jau 200 km. nuo jūros jis buvo retenybė.

Lietuvos archeologai, su kuriais man šiuo klausimu teko kalbėtis, irgi pripažįsta, kad archeologinis gintaras rytinėje Lietuvoje yra randamas retai. Priežastis galbūt buvo ir ta, kad centrinėje ir rytų Lietuvoje mirusiųjų dažnai būdavo deginami. Archeologai Kulikauskienė man taipgi aiškino, kad rytinėje Lietuvoje gintaras, turėdamas didesnę vertę, būdavo dažniau ir iškeičiamas į importuotus žaliavos bei geležies įrankius.

Mano nuomone, apie gintaro pasiskirstymą Lietuvoje būtų galima daug sužinoti tyrinėjant, kokių dažnumu jis pasitaiko geležies amžiaus kapuose šalia kitų žaliavos ir geležies dirbinių. Būdamas Lietuvoje, aš pradėjau tuos duomenis rinkti. Ištirinėjau 4 laidojimo vietas, naudodamasis Vilniaus Etnografinio muziejaus archyvais. Tačiau, prieš išvadas darant, reikėtų turėti duomenis bent iš 30 ar 40 kapų. Ti-

kiusi. tą darbą tęsti ir toliau, jei bus galimybės vėl į Lietuvą nuvažiuoti.

Dar kita, mažai išnaudota gintaro tyrinėjimo sritis yra cheminė analizė. 1885 metais vokiečių mokslininkas Otto Helm tyrinėjo Mikėnuose (Graikijoje) rastą gintarą ir įrodė, kad jisai buvo Baltijos kilmės. Otto Helm rėmėsi analize, liudijančia, kad tas gintaras turėjo aukštą suksininės rūgšties lygį. Vėlyvesni tyrinėjimai tik patvirtino, kad beveik visas žaliavos amžiaus gintaras, rastas pietinėje Europoje, yra Baltijos kilmės. Paskutiniai tyrimai, daryti Curt'o Beck'o, parodė, kad klasiškoji Otto Helm'o analizė dar nėra absoliutus įrodymas, jog gintaras yra kilęs tik iš Baltijos krantų. Dabar yra rasta gintaro ir kitose pasaulio vietose su gana dideliu suksininės rūgšties procentu. Tačiau jei suksininės rūgšties gintare nerandama, tai jau yra aiškus įrodymas, kad gintaras ne iš Baltijos jūros srities.

Patikimą metodą išrado Curt Beck identifikuoti Baltijos gintarą 1963 m. Jis vartoja infra raudonus spindulius, parodančius, kaip atomai susideda vienas su kitu, ir nebando matuoti elementų kompozicijos. Beck surado, kad Baltijos gintaras turi charakteringą spektrinį raštą. Šitas metodas tik gali klasifikuoti gintaro radinį ir jį priskirti Baltijos arba Baltijos regionui. Pavyzdžiui, jis negali nustatyti, Danijos ar Prūsijos gintaras buvo vartojamas Mikėnuose.

Mano supratimu, niekas dar nebendė neutrono aktyvacijos ana-

Lietuviškas gintaras. Po audros tarp krantų žuvisčių akmenėlių galima rasti ir nemažą gintaro gabalą.

lizė nustatyti gintaro retus elementus. Jeigu bus galima įrodyti, kad gintaras Baltijos rajonuose turi skirtingus retus elementus, tai bus jau labai svarbus atradimas archeologams. Frank Asaro, fizikas LBRL neseniai sutiko padaryti neutrono analizę 20 Palangos gintaro pavyzdžių, ku-

riuos aš jam įteikiau. Jeigu šita analizė gerai pavyks, tai ir toliau galima bus panašiai tyrinėti gintarą ir iš kitų Baltijos rajonų.

(Paskaita skaityta Trečiajame mokslo ir kūrybos simpoziume 1977 m. lapkričio 26 d. Chicago-Palangos gintaro pavyzdžių, ku-

Dėl Vyt. Alanto straipsnio „Skandalas rašytojų draugijoje“

Kovo 23 d. „Dirvos“ laidoje buvo atspausdintas Vyt. Alanto straipsnis antrašte „Skandalas Rašytojų draugijoje“, kuriame ryšium su LRD premijos skyrimo eiga kaltinama valdyba, ypač jos pirmininkas.

Viską ir kruvą suglaudęs, padėtis yra tokia. LRD premijos komisija vertina praėjusių metų literatūrines knygas. O atsižvelgiant į sunkią lietuviškos knygos dalį, per visą amerikietiškos tremties laiką į vertinamųjų knygų sąrašą buvo įtraukiamos ir tos su praėjusių metų data knygos, kurios kiek pasivėluodavo. LRD premijos komisijos jų palaukdavo, ir niekad nėra buvę priešin-gų balsų nei spaudoje, nei iš Draugijos narių lūpų.

Jie nuskambėjo tikrai šiais metais, kai LRD premijos komisija, sudaryta New Yorko apylinkėje, laikėsi nuomonės, kad pasivėlavusios literatūrinės knygos, nors ir su praėjusių metų data, turi būti vertinamos 1979 m. Su ta komisijos nuomone LRD valdyba negalėjo sutikti dėl to, kad autoriams ir leidykloms apie tai nebuvo spaudoje pranešta tinkamu laiku — bent 1977 m. gruodžio pradžioje. Staigus atėjimas vėlesniam laikui knygų su premijuojamų metų data, dar net valdybai nepranešus šio naujo po-

programoje nedalyvauja bene geriausiai žinomas antrakaimietis Romas Stakauskas, su grupe dirbęs nuo pat jos įsikūrimo, dabar sau tepasilikęs teisę dalyvauti kaip „svečias žvaigždė“. Naujai įsijungę Juozas Kapacinskas, kai kuriems gal dar atsimenamas Jaisiaus vaidmenyje prieš kelerius metus čia statytame K. Binkio „Atžalyne“. Visos merginos yra tos pačios, kaip ir pernyktėje programoje: Jūratė Jakšytė, Vaidilė Kavaliūnaitė ir Dana Nolte. Tie patys ir likusieji vyrai: Juozas Aleksūnas, Eugenijus Būtnas ir Jurgis Riškus. Kaip ir visuomet, mums talkininkauja dailininkas Vincas Lukas, ir šiemet padaręs pasigėrėtus plakatus, o taipgi Jonas Kaunas, nuolatinis garso ir šviesos efektų tvarkytojas. Tų garų juoston įrašymo technikai darbą itin puikiai atliko Audrius Regis, kuriam visi esame didžiai dėkingi.

— Ir koks būtų jūsų, kaip Antro kaimo prievaizdas, priešpriešinys žodis savo kaimynams čikagietiams?

— Norėtusi, kad čikagietiai (kaip ir kiti žiūrovai) bent viena prasme nežūrėtų į mus kaip į „instituciją“, būtent: nekeltų mums per didelį ir nepagrįstą reikalavimų. Vis dėlto mūsų jėgos labai ribotos, ir niekas to taip gerai nepajunta ir nepastebi, kaip mes patys, ypač šieidami su nauja programa. Tik prieš pat premjerą pamatai, kaip skaudžiai dar trūksta laiko, repetacijų, kaip trūksta vietos scenoje, kaip visko trūksta... Kaip ir pirmaeilio poeto eilėraščių rinkinyje ar gero novelisto knygoje, taip ir mūsų programoje: ne viskas vienodai gerai pavyko, o priežastį tam mes turime žymiai daugiau, nes daugiau yra ir reikalo „kaltininkų“. Bet esu tikras, kad bent keletą sau patinkamų „škiečių“ ras kiekvienas žiūrovas, o ir tai jau yra daug... Mes, žinoma, stengsimės, kad ir tie mažiau įsimenantys gabalai būtų visus maloniai nu-teikiantys, ir, kur reikia (tęgal ir prieš plauką) — paglostantys... Su tokiomis nuotaikomis ir viltimis, ir vėl spausdamas nykštį, taru iki pasimatymo balandžio 15 d. ir 22 d. Playhouse salėje, arba balandžio 29 d. Jaunimo centre!

tvarkio spaudoje, atrodo nepriimtinas kaip užgaulus pasivėlavusių knygų autoriams ir priešin-gas daugiamei LRD tradicijai, paveldėjai iš ankstesnių laikų. Pagaliau valdyba niekad neįtaigavo, kas turi būti premijuojama, ir, darydama sprendimą, apsiėjo be pašalinės įtakos. Jai tik rūpėjo, kad dabartinė premija apimtų visas literatūrines knygas su 1977 m. data.

Po šios nemalonių patirties, nulėmusios premijos komisijos pasitraukimą, LRD valdyba nusistatys ir iš anksto spaudoje pa-

skelbs data, iki kurios turi būti atsiųstos 1978 m. premijai knygos. O praėjusiųjų metų knygoms vertinti sudaryta nauja premijos komisija.

Leonardas Andriejus, LRD pirm.

● **ŠALTINIS**, 1977 m., Nr. 6. Tikybinis ir tautinis mities karnalas. Išleista kas antras mėnuo. Leidžia Marijonai ir Sv. Kazimiero sąjunga. Redaguoja kun. dr. S. Matulis, MIC. Prenumerata metams — 4 dol., arba 2 svarai. Redakcijos ir administracijos adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Numerių pabrėžimui minima Marijonų Pečiukaitė — šatrijos Raganos 100 metų gimimo sukaktis, daug apvalginės medžiagos, veiklos kronikos ir nuotraukų.

DR. K. G. BALUKAS
Akneologas ir moterų ligų
Ginekologinis chirurgija.
6440 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Jei nesusitinka skambinti 374-8004
Prilima ligonius pagal susitarimą.

DR. VL. BLAŽYS
PLAČIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6122 So. Kedzie Avenue.
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt.
8 iki 7:30 val. vakarų.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telefonas: WA 5-2670.
Resid. tel. WALbrook 5-3048.

Tel. ofiso HE 4-5849; rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt.
1:00 - 5:00 val. popiet. treč. ir šešt.
tik susitarus.

Dr. Jonas G. BYLA-BYLAITIS
GALVOS IR STUBURO LIGOS
2638 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. — 476-3400
Valandos pagal susitarimą

Dr. Ant. Budoko kabinetas portmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2708 West 51st Street
Tel. — GE 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirm., ir
ketv. 1-4 ir 7-8; antr., ir penkt.
10-4; šeštad. 10-3 val.

Ofiso tel. 735-4477; rez. 246-2830
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir
Rimties ligos.
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6440 So. Pulaski Road

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — RE 3-5803
Specialybė Akų ligos
3807 West 108th Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 3-2330
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2638 West 63rd Street
Pirm., antr., ketv. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val.
vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-0000 Res. GA 3-7378
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIJOS
CHIRURGIJA
5214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. ofisomane 13 valandų
488-4441 — 561-4605

Išėjimas ir buto tel. 688-1881
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 So. 40th Court, Cicero, Ill.
Kasdien 10-12 ir 4-7
Iškyrus treč. ir šeštad.

Tel. ofiso ir buto: OLympic 2-4150
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 58th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Iškyrus trečiadienius.
Seštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Resiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
Lietuvių gydytojas
3025 West 50th Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt.
nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8
val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKU IR VAIKŲ LIGOS
MEDICAL BUILDING
7154 South Western Avenue.
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto
iki 1 val. popiet.
Ofs. tel. RE 7-1108; rez. 239-2819

Ofs. HE 4-1818; rez. PR 6-0001
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
71-os ir Campbell Ave. kamp.
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt.
8 iki 1 v. p. p. Tik susitarus.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KARASAITIS
7051 So. Washington — Tel. 778-0700
Pritaikomi akiniai pagal gydytojo
receptus.
Didelės akinių rūšių pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., ketv. 10-5:30.
Ketv. 1-3 v. vak. Šešt. 10-4 v. p. p.
Trečiadienis uždaryta.

Tel. — 282-4356
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 NO. WARREN AVE.
4300 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLEKAS
(Kaltas lietuviškas)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis, Pritaikoma skaidinys ir
"Contact lenses"
3618 W. 71st St. — Tel. 737-5160
Val. pagal susitarimą, Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLUS IR
PROSTATO CHIRURGIJA
3856 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakarų
Ofiso tel. 778-2880, resid. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas: 4355 W. 63rd Street
Ofiso telefonas: RE 4-4110
Residencijos telefonas: GA 6-0017
Ofiso val.: pirm., ir ketv. ir penkt.
nuo 1:00 iki 5:00 val. popiet.

Ofiso tel. RE 4-5158, Namų GH 8-0105
DR. V. TOMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad.
2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus.

Tel. ofiso PR 6-0446
F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5107 West 71st Street
Valandos: 1-4 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofs. tel. 596-5100; namų 361-7772
DR. PETRAS ŽILOBAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6304 So. Narmangant Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt.
2-7; šeštadienis pagal susitarimą

Ir vėl Antras kaimas Pokalbis su A. T. Antanaičiu

Artėjant jau dievai žino kelio-likant Antro kaimo pavasari- niam sezonui, buvo progos vėl sučiupti šio linksmo kolektyvo prievaizdą Algirdą Tita Antanai- tį ir klustelėti kas ir kaip šiame.

— Antras kaimas, atrodo, jau orio Chicagoje įprasta ir, saky- tume, linksmas kalbantis, „perma- nentinė institucija“, kaip lietu- viškoji opera ir panašiai. Sakyti- te, kas labiausiai palaiko ir ska- tina antrakaimiečių kolektyvą nepasiduoti laiko dantiui ir vi- somas apraudojoms išėjimo sąly- goms?

— Pirmiausia turiu padėkoti už tokį aukštą įvertinimą... Kas palaiko? Šiuo klausimu ir vėl man duodate galimybę suskam- bėti idealistiškai, patriotiškai ir kitokiais kilniais tikslais ar troš- kima. Bet kaip čia ta proga pa- sinaudoti? Ypač dargi kalbant vi- so kolektyvo vardu. Kaip jau ne sykį minėjau, bent didžiąja dali- mi mus skatina ir stumia... lig- šiolinis pasiskelbimas. Publika plo- je, džiaugiasi, dėkoja, visai pums rodo, kad esame reikalingi ar mėjami, tai ko daugiau be- norėti? Pernai tasai publikos įver- tinimas itin konkrečiai pasireiškė: pavasarį su nauja programa gas- troliavome New Yorke, o rudenį — Clevelande, Toronte, Phila- delphijoje, Elizabethe... Visur sa- lės buvo pilnos, ir programa pri- imta labai šiltai... O štai ir šie- met, tuoj po Chicagos pasirody- mų esame pakviesti į Montreali, kur būsimė gegužės 6 d., šešta- dieni.

— Kurį naujovių galime ti- kėtis šių metų jūso sezono? Paty- rėme, kad savo plunksnomis jūms patalino rašytojai Antanas Gus- taitis ir Liudas Dovydenas. Ma- nytume, kad tai masinantis dve- jetas. Kokia yra šios jų talkos forma ir apimtis ir ko dar galime daugiau laukti šalia šių talkin- kų?

— Liudas Dovydenas įdomų gabaliuką, pavadintą „Kiaušinie-

ne“, atsiuntė jau prieš metus, bet i pernyktę programą jo įtraukti nebesusėjome. Kad „Kiaušinie- ne“ iki šiol rašytojų tebedomina, rodo ir tai, jog, kiek teko iš pa- ties autoriaus patirti, jisai pasi- ryžęs tą kelių puslapių vaizdelį išplėsti i viso vakaro vaidinimą... Antano Gustaičio legenda „Ge- neralinis dvasios vadas“ (su au- toriaus sutikimu) pasiskolinome iš Lietuvos žurnalistų sąjungos, kurios metinio spaudos baltas programai „legenda“ ir buvo spe- cialiai parašyta, bet žurnalistų

nepanaudota. Rašant pagal aną pirmą užsakymą, legenda pada- rta „operinio“ pobūdžio, su ke- liomis stambokomis arijomis. Mes, nors ir turėdami neblogų solis- tų, deja, neturime nė orkestro, nė... dirigento, tad buvome priversti veikalą kiek pertvarkyti... Žinoma, jis kaip buvo, taip ir li- ko itin kandižiai satyrinis, labai šiandien aktualiomis spaudos te- momis... Iš Lietuvoje kuriančių humoristų pasinaudojome keliais Kazio Bagdonavičiaus, Juozo Er- lio ir Aloyzo Tendzelskio fel-

jetonais... Vienas kelių gabaliu- kų ciklas (kaip jau ir pačiu pa- vadinimu nusakoma) vyksta „Priemiestiniuose traukiniuose“... Yra pora pasakėčių, kurių idėjas pasiskolinai iš savo buvusio li- teratūros ir prancūzų kalbos mo- kytojo Petro Rapšo, kadaise pa- našius dalykus skaičiusio Panevė- žyje vykusiuose literatūros vaka- ruose, tačiau, mano žiniomis, niekada knygos neišleisdusio. Man jo „Pasakėčių be moralės“ ciklas tada padarė labai gerą įspūdį, kad net pora detalių už- siliko iki šios dienos...

— Siemetinį savo sezoną An- tras kaimas pradėjo premjera ne namuose — Chicagoje, bet „už- sienyje“ — New Yorke. Įdomu: kokie jūsų įspūdžiai iš viešnagės tame didmiestyje?

— New Yorko gastrolių datų žinojome jau prieš pusmetį, taigi rudenį, bevažinėdami po anks- čiau minėtas lietuviškas koloni- jas. Turėdami jau visą laiką pa- švęsti naujosios čionykštės pro- gramos paruošimui, atskiros New Yorkui ruošti negalėjome, o jį prieš tai Chicagoje parodyti irgi nebebuvo laiko... Kaip premjera New Yorke vyksta — nežinau, nesgi ji ir vyksta kaip tik da- bar, man čia atsakinėjant į jūsų klausimus... Pirmą kartą per de- šimtį metų aš su grupe neišvažia- vau, nes turėjau čia Chicagoje kai kurių įsipareigojimų... Todėl dabar, va, ir jaudinuosi, spaus- damas abu nykštius, kad viskas ten gerai praeitų... Taigi ir ma- no „viešnagės įspūdžiai“ tebūtų paremti tik pernyktėmis gastro- lėmis... O jie buvo tikrai puikūs: daug publikos, daug jaunų žiū- rovų, daug gerai mums visiems žinomų vardų... Tik tuos, kad taip pat bus ir ši karta, nes mus kviečiančio Laisvės žiburio vadov- vai visada pasistengia savo pro- gramas gerai išgarsinti.

— Kaip atrodo šių metų ko- lektyvas? Kokia jo sudėtis?

— Mūsų kolektyvas kasmet po truputį keičiasi. Šio sezono

Edgar Degas (prancūzas, 1864-1917)

Spektaklio kavinėje

Pasaulis pro raudoną stiklą

Lietuviškąją tarybinę enciklopediją pavarčius

1977 metų pabaigoje Lietuvoje išleistas antras Lietuviškos tarybinės enciklopedijos tomas. Tai gana stambi ir gausiai iliustruota knyga, prasidedanti Bengladešo ir pasibaigianti demokratinio centralizmo aprašymu. Šis tomas taip pat kaip ir pirmasis, išėjęs 1976 metais, turi 640 puslapių, 20 x 26 cm formato. Iš viso užplanuota išleisti dvyliką šios enciklopedijos tomų. Dėl didesnio puslapių skaičiaus kiekviename tome, didesnio formato ir smulkesnio šrifto Tarybinės enciklopedijos teksto bus maždaug tiek, kiek jo yra 28-se Lietuvių enciklopedijos tomuose. Taigi, Tarybinė enciklopedija bus atitinkamai toms mažesnė už bostonišką, įskaitant pastarosios papildomąjį tomą.

Enciklopedijoje gausu spalvotų žemėlapių ir spalvotų iliustracijų. Technikos ir mokslo straipsniai įdomūs ir lengvai skaitomi. Juose galima rasti daug naujų lietuviškų terminų — naujadarų, kaip pavyzdžiui, blizgindariai, daugdara, dažnis ir kt., o taip pat ir tarptautinių, kaip turniketinė antena, biheviorizmas, akceptorius ir kt. Šių tarpe yra ir abejonas vertės skolinis, pavyzdžiui, baika (anglų dyke), bukletas (booklet) ir broileris (viščiukas).

Žmonių vardų ir vietovardžių rašyba artima tų žodžių tarimui su pridėtomis lietuviškomis galūnėmis. Šitaip pakeistus vardus ne visada lengva atpažinti. Enciklopedijoje randame kad Aleksandras Belas yra telefono išradėjas, J. Cyveris — devyniolikto amžiaus Amerikos rašytojas ir Daramas yra žinomas Šiaurės Karolainos universitetinis miestas.

Tarybinis žargonas ir socialistinio kulto dualizmas

Kol skaitai mokslo ir technologijos straipsnius, atrodo, viskas parašyta lietuviškai. Tačiau ekonomijos, sociologijos ir politikos straipsniuose gausu tarybinio žargonu. Čia rasi nuosprendį ir darbuotoją, tarpakiniį darbo atlyginimą bei išnaudotojišką visuomenę, suinteresuotumą bei patvaldystę, užduoties viršijimą bei tarifinį atlygį ir daugybę kitų tarybinio kulto frazių.

Šio kulto naivumas eina raudonu siūlu per visus abiejų tomų puslapius. Viena ryškiausių jo žymių yra nesibaigiantis dualizmas: Kapitalistinės šalys iškasa 1165 milijonus tonų anglių į metus, o socialistinės šalys 1653 milijonus tonų; kapitalistai pagaminė 1972 m. 23 776 000 keleivinių automobilių, o socialistiniai kraštai 1 457 000. "Kapitalizmo sąlygomis atsiskaitymai negrynausiai ekonominį pagrindą parengia kredito ir bankininkystės augimas", o "socializmo sąlygomis atsiskaitymas negrynausiai padeda užtikrinti liaudies ūkio lėšų apytaką"; "buržuazinėje etikoje egzistuoja dvi požiūrio į autoritetą tendencijos: autoritarizmas ir nihilizmas", o "pagal Engelsą tam tikras autoritetas ir pavaldumas būtini", ir taip be galo.

Daug kur, beskaitant šių kapitalistinių ir socialistinių "priešingybų" sugretinimą, pasidaro vias neaiškus, ar lengviau sloguoti visą savaitę, ar tik septynias dienas. Štai, pora tokių pavyzdžių. Apie kapitalistinius kraštus šioje enciklopedijoje sakoma: "Bet darbo užmokesčio didėjimo tempai atsiliko nuo darbo našumo augimo". Toliau tame pačia-

JONAS ANIČAS

me straipsnyje dėstomos socialistinės (tarybinės) sąlygos: "Tačiau visuomeninio darbo našumas didėja greičiau negu darbo užmokeskis". Taigi, kaip atskirti kapitalistinį "bet" nuo tarybinio "tačiau"?

Straipsnyje apie darbą skaitome: "Darbo organizavimas tokiomis sąlygomis (atsit, kapitalistinėmis) remiasi ekonomine prievarta — bado drausme, nuolatinė darbininko baime netekti darbo". O, štai pagal šį straipsnį visai kitaip yra tarybiniam rojuje: "Socializmo sąlygomis vyrauja principas — kas nedirba, tas nevalgo". Taigi, čia ir kyla klausimas, ar žmogus nevalgydamas badauja, ar badaudamas nevalgo? Turbūt tik marksizmo filosofai galės išspręsti šią dilemą!

Kad "socializmo sąlygų principas" apie valgytą ir nevalgytą kartais nesuklaidintų skaitytoją, tarybinė enciklopedija, beaiškindama bado sąvoką, tarp kitko, taip postringauja apie badaujančius kapitalistus: "Koncentruojantis... gamybai, susidaro pagrindas augti nedarbui, skurdui, daliniam badiui (pvz. JAV daugumos darbininkų darbo užmokeskis yra mažesnis už... net oficialų pragyvenimo minimumą)". Taigi, matote, kad dauguma Amerikos darbininkų badauja arba mažiausiai kenčia dalinį bādą!

Tarybiniam brutalumui pagarbinti skirta dualizmą galima pailiustruoti tokiais šio kulto pavyzdžiais. Straipsnyje apie Antrojo pasaulinio karo skaitome: "1941.XII. - 1942. V. ji (t.y. Japonija) užgrobė (pabrukuimai mano) Birma, Malają, Tailandą, Filipinus". Tačiau apie tarybinį suomiškų žemių grobuoniškumą sakoma: "1940.III.12 taikos sutartimi TSRS valst. siera buvo kiek atsiuolinta nuo Leningrado". Arba vėl skaitome: "Paš. Vokietija 1939. IX. užpuolė Lenkiją", bet "1939. IX. 17 Raud. Armija pradėjo tų sričių (t.y. Lenkijos rytinių sričių) išvadavimą", arba dar "1940.VI TSRS pasiūlymu Rumunija grąžino Tarybų Sąjungai 1918 užgrobta Besarabiją ir perdavė š. Bukoviną". Taigi "piktosios antitarybinės dvasios" užgrobta užpuola, o tarybinis rojus atitolina, išvaduoja, pasiūlo perduoti.

Budistų šventinė kėlinas Sv. Petro ir Povilo bažnyčioje, Vilniuje

Atranka pagal tarybinę "tiesą"

Tarybinė enciklopedija yra tarybinė ne tik savo primityvaus ir barbariško kulto frazeologija, bet ir savo turiniu. Kaip jau minėta, jos visų tomų apimtis bus ne ką mažesnė už Lietuvių enciklopediją. Tačiau lietuviškoms temoms joje skirta daug mažiau vietos, negu bostoniškėje enciklopedijoje. Pavyzdžiui, tarybinė enciklopedija Birštonui skiria mažiau negu vieną skiltį ir tik dvi iliustracijas, o Biržus aprašo vienoje skiltyje su trimis iliustracijomis. Tuo tarpu Lietuvių enciklopedijoje Birštonas pavaizduotas penkiomis iliustracijomis ir jo aprašymas užima beveik tris puslapius, o Biržams skirtos devynios iliustracijos ir du puslapiai teksto. Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Algirdo vaidmuo ir valdžia rusų žemėse Tarybinės enciklopedijos yra aprašyti be išskaidymo. Tačiau jam iš viso skirta tik viena skiltis (1/2 puslapio). Lietuvių enciklopedija Algirdui skiria keturis su puse puslapių. Tarybinėje enciklopedijoje Chicago aprašyme lietuvių gyvenimui iki 1947 metų skirta truputį daugiau negu viena skiltis. O kas dar Chicagoje įvyko po 1947 metų? Ogi štai, ką skaitome: "1947 - 67 veikė buv. šachtininkų choras". Tik tiek. Nei dailės parodų, nei operų, nei parapijų ar spaudos! Už tai Armėnijai tarybininkai skiria bemaž 14 puslapių su trim spalvotais ir vienu nespaltuotu žemėlapiu, 12 spalvotų ir 15 nespaltuotų iliustracijų. Bostoniškėje enciklopedijoje Armėnijai skirta nevisai keturi puslapiai ir nė vienos iliustracijos. Gal dėl to bostoniškė ir vadinasi Lietuvių enciklopedija, kad jai daugiau rūpi Chicago lietuvių, negu Jerevano darbo žmonių mitingas, o Tarybinė enciklopedija yra pagal jos pavadinimą lietuviškoji, o ne lietuvių, nes ji pirmoje vietoje yra rusų tarybinio smurto propaganda, nors ir lietuviškai parašyta. Štai gerai pailiustruoja tai, kad joje randame bent vienuolika Aleksandrovių ir tiek pat Aleksejų bei Aleksejevų, Antonovų bei Antonovičių ir kitų kitokių komunistinės partijos Chazarovų ir Atomukų, smaugusių lietuvių laisvę ir net niekad negirdėjusių Lietuvos vardo.

Tarybinėje enciklopedijoje paminėtas lietuvių moksleivių marksistinis rankraštinis "žurnalas" "Atžala", kurio 1916 - 17 metais išėjo net trys numeriai

Voroneže. Tačiau visiems žinomas kultūros žurnalas "Aidas" nepateko į šią enciklopediją.

Panašiai yra ir su kitataučiais. Amerikos komunistė Angela Davis yra ir aprašyta ir nuotraukoj parodyta, bet Amerikos prezidentas James Buchanan ir poetas R. Blackmur nepaminėti.

Lietuvių vyskupui Deksnui ir poetui Andriekui taip pat nerastą vietos šioje enciklopedijoje. Užtai joje randame tokią "garsenybę", kaip poetą Dabulevičių, kurio visos "kūrybos" lygi gerai pailiustruoja toki posmas:

Darbas sąmonę išbudinę
Mums kovingą pirmtakūnų,
Kelį rodė į komūną
Ir kovoje mus užgrūdino.

Šio "poeto" biografijoje pažymėta, kad jis miręs Magadane. Tik nepasakyta, kaip jis atsidūrė šiam Sibiro užkampy. Patikrinę kitus tarybinius leidinius, randame paaiškinimą: "Asmenybės kulto aplinkybėmis buvo represuotas, žuvo... Magadane. 1957 m. reabilituotas", atseit Stalino išvežtas į Sibirą ir nužudytas Magadane. Vargšui "kelio rodyklė į komunizmą" pakrypo į koncentracijos stovyklą!

Kalbant apie "represuotuosius", paminėta, kad šios enciklopedijos straipsnis apie Altajaus rytuose esantį Debiosų kaimą pailiustruotas nuotrauka: Debiosų lietuvių vaikų namų auklėtinų ir pedagogų grupė 1943 m. Pažymėta, kad šie lietuvių vaikų namai veikė nuo 1941.XII.15 iki 1944. XII.24. Tik, žinoma, nepaaiškinta, kaip šie lietuviukai atsidūrė tame Sibiro užkampy.

Nepaisant vykusiai parašytų straipsnių matematikos klausimais ir eilės gerų technologinių rašinių, kurie neperkrauti rusiškom "išradėjų" pavardėmis, ši enciklopedija dėl straipsnių ir biografijų atrankos, jų formos ir turinio liks istorijoje liudyti tarybinę prievartą ir jos sukurtą nukurdusį ir primityvų kultą.

Vis tiek kas ir kiek prisidėjo prie šio leidinio formos ir turinio: autoriai ir redaktoriai, konsultantai, cenzoriai ir leidėjai, prievartautojai komunistų partijoje Vilniuje ir Maskvoje, lietuvių ir jų viršininkai rusai — visi jie turi nepaneigiamą dalį šio savo dvasinio skurdo paminklo statyboje. Ateities kartos stebėsis, kad 20 amžiaus pabaigos civilizacijos galėjo pasirodyti tokio primityvaus tamsumo ir naivaus akumo straipsnių rinkinys, dargi pavadintas enciklopedija, t.y. moksliniu informaciniu rinkiniu.

Šeštoji baltistikos studijų konferencija Toronte

Šių metų gegužės mėnesio 11 — 14 dienomis Toronte įvyks Baltistikos studijų puoselėjimo draugijos konferencija. Tai bus šeštoji tokia konferencija. Ji rengiama Toronte universitete. Ši draugija (The Association for the Advancement of Baltic Studies) buvo įsteigta 1968 metais. Ji buria profesorius, mokslininkus, studentus ir visus, susidomėjusius Lietuvos, Latvijos, Estijos, Suomijos ir kitų artimų kraštų mokslinėmis temomis ir problemomis. Konferencijų tikslas — proga mokslininkams ir visuomenei susirinkti ir pasidalinti pasakutinais savo atradimais baltistikos studijose.

Konferencijos metu bus skaitoma daugiau kaip šimtas paskaitų. Temose atsispindės šios sritys: archeologija, bibliografija, folkloras, viduramžių istorija, dabartinė istorija, socialiniai moks-

Nuotrauka Algirdo Grigaliū

Rašau tau laišką

VITALIJA BOGUTAITE

Išroviai lietu su šalim.
Sviritį atkeliu.
Nuo dabar sausra.
O, Sylvia,
tauo įtempta oda,
alei gelmės,
plaukų bangavimas
sutrūpo saulėje —

Išroviai lietu su šalim.
Daušiam nejaus.
Laiptai i debesis,
laptai i naktį —
Sylvia, tu jais lopot
i odo plonumą,
truputį stiklą,
i tinkle.

Rašau tau laišką
didelėm, įsibūsim raidėm
ant sūdus įkaitusio puodo,
kad skildamas pabirtų
švaigdytė —
rašau valakinėm spalvom,
raudonu rašalu,
mažom, mažom šukėm, Sylvia,
trapiam inde.

Išroviai lietu su šalim.
Sausrai paruošiau sove, Sylvia.
Ar gieda aukštai vieversys?
Besaulėj erdvėj ar gieda,
o, Sylvia Plati?

Rašyk ir tu
neišvengtą pažinimom raidėm,

išroviai lietu su šalim,
sūdus įkaitusio puodo,
kad skildamas pabirtų
švaigdytė —

Sūkai laiterodžio rodyklės
lyg seno mašino sparnus,
ir byra valandos —
grūdai.
Ir krenta valandos —
grūdai
i liaurą rėtį
rytojui.

Nuo bado apgink mus, Viešpatie,
Byrantį laiką suemk, Viešpatie,
kaip suomi naktį
ankstyvą rytą.

Sūkai laiterodžio rodyklės.
Jos lekia ir lekia
nebuvoimo laryptin.
Sukilęs laikas,
sūbyrėjęs laikas, Viešpatie,
ar tūps tavijė?

Išgėriam vaistažolės
ir tapau
neišmąga.
Pracik pro
mane,
neišmądamas.
Pakeik
mane,
neišmądamas
smūdo mugaros.

1978

Nauji leidiniai

•WORLD LITERATURE TODAY, Volume 52, Number 1, Winter 1978. A Literary Quarterly of The University of Oklahoma. Editors Ivar Irvask, 630 Perington Oval, Room 110, Norman, Oklahoma 73019. Individual subscriptions — \$13.50. Circulation Manager, 1005 Asp Ave., Norman, Oklahoma 73019.

Didelio formato, puošniai leidžiamas, iliustruotas, kone 200 psl. literatūros žurnalas anglų kalba, skiriamas dabarties literatūros pasaulinei raidai apžvelgti. Veik pusė numerio apimties skiriama straipsniams, o antroji numerio pusė — naujai pasirodžiusių knygų recenzijoms, kur visada randa vietos ir šiandieninė lietuvių literatūra. Šiame numeryje recenzuojama: Henrico Cigriejaus "Nedylanti laiko delčia (Jonas Zdanys), Eduardo Mieželaičio "Monodrama" (R. Šilbajoris) ir Aldonos Veščūnaitės "Žodžiai kaip salos" (Audronė B. Willeke).

Rima Zubaitė

Pabaltiečių poezijos popietė New Yorke

DAGMARA VALLENS

Jau pernai, kai Pabaltiečių meno draugija BALTIA pradėjo platesnę savo veiklą ir suruošė keturiasdešimties metų, latvių ir lietuvių dailininkų parodą lietuvių Kultūros židiny, New York'e, keli pabaltiečių literatai, susipažinę, ėmė organizuoti bendrą poezijos skaitymo vakarą. Toks parengimas įvyko š. m. kovo 18 d., šeštadienį, Ukrainiečių institute, Manhattane.

Šis įvykis gimė po laimingą žvaigždę. Klausytojai buvo maloniai nuteikti ne vien pačios idėjos naujumo, bet ir gražios aplinkumos. Pakili nuotaika buvo pagyvinta tuo laiku vykstančios Raymond Duncan 100 metų sukaktuvinės parodos, kurią surengė jo dukrė Ligo Duncan tose pat patalpose. Daugybė fotografijų, Duncan darbų reprodukcijų, Isadora Duncan kostiumų pavyzdžių, programų lapelių su Auguste Rodin piešiniais rodė artimą ryšį tarp Rygos (Raymondo žmona Aija Bertrand buvo latvė ir jie dažnai pasirodavo Rygoje) ir anų laikų Vakarų Europos esminės kultūrinio gyvenimo srovės, ryšį, kurio mūsų tautos šiandien neturi.

Poetėiė vadovavo Alina Staknienė, ypač gabi moteris, kuri pati viena turėjo pakankamai užsiimimo, ir kantrybės suburti tuo pačiu metu į vieną vietą devykis pabaltiečių poetus, didžiausius individualistus.

Sveikinimo žodį tarė p. Julia Revay, kuris sąmoningai paminėjo šio gražaus pastato istoriją ir kelius, kaip Ukrainiečių institutas jį įsigijo. Pastatas yra vieno iš pačių rinkinių Munhattano vietovių — Penktoje Avenue, kitą pusę nuo Metropolitan meno muziejaus.

Latvių poetas Gunars Salinš savo atidarymo kalboje pažymėjo, kad naujoji estų, latvių ir lietuvių poezija daug nesiskiria nuo kitų tautų poezijos, išskyrus kalbą. Bet vis tiek kiekvieno poeto kūryba remiasi savosios tautinės kultūros pagrindais. Jis paminėjo Robertą Lowell'į ir William Faulkner'į kaip neabejotinai „amerikietiškus“ rašytojus. Mažosios tautos, sakė Salinš, turi labai svarbią, specifinę vietą poezijos dirvonoose, tiek svarbią, kad jei nebūtų mažų tautų pasaulyje, didžiosios tautos turėtų jas išgalvoti. „Ir taip, tęsė Salinš, didžiosios tautos išgalvotų estus, latvius, lietuvius, ir mes vis tiek šiandien čia būtume, skaitydami savo poeziją“.

„Keletas minčių apie poezijos vertimą“ — ta tema kalbėjo Jonas Zdanys, Naujos lietuvių poezijos antologijos redaktorius. Jis netrukus išleis Manyland Books leidykla. Pasak J. Zdanio, kai kurie sunkumai, verčiant lietuvių poeziją į anglų kalbą, kyla dėl lietuviškų daiktavardžių gausaus linksniavimo, reto prielinksnių naudojimo ir sintaksės variacijų. Jis taip pat paskaitė savo verstą eilėraščių lietuvių poeto iš Maine, Leonardo Andriekaus, kuris negalėjo popietėje dalyvauti.

Poetai išėjo skaityti savo kūrybos alfabetinę tvarką, pradedant latvių poetu Voldemarsu Avens. Jis paskaitė vieną eilėraščių latviškai ir pakvietė savo dukrą Indrą paskaityti anglišką vertimą. Indros „botičelinis“ grožis pagyvino klausytojų dėmesį jos tėvo poezijai, į kurią įtinai buvo tikrai įsijautusi. Tą patį galima pasakyti ir apie tėvo ir sūnaus Blekaitis (iš Washington, D. C.) skaitė savo kūrybos lietuviškai, o jo sūnus paskaitė anglišką vertimą.

Baiba Bičele, kuri pati išvertė savo eilėraščius į anglų kalbą, vis dėlto pati tepaskaitė vieną eilėraščių latviškai, o paskui vertimus perdavė jaunam estų aktorui Jaan Kuuse. Jaan Kuuse idėjo daug darbo, interpretuodamas daugialypius Baiba Bičelės ir Aina Kraujietės eilėraščius — ši poetė irgi pati paskaitė tik vieną neilgą eilėraščių latviškai.

Rita Gale buvo pirmoji toje grupėje, kuri išdrišo savo kūrybos paskaitytį ir latviškai ir angliškai. Tuo būdu estai ir lietuvių klausytojai galėjo artimiau su ja susipažinti, o latviai — geriau palyginti vertimų niuansus.

Lietuvio poetas Jonas Mekas stipriai tarp kitų pasireiškė kaip „avangardistas“. Kiekvienas žodis jo poezijoje — ir jis tą išryškino savo skaityme, kiekvieną žodį išardamas ir pabrėždamas atskirai — yra atskira poema, savarankiška stiprus poetinis įvaizdis. Po kiekvienos eilutės lietuviškai, jis paskaitė taip pat eilutę angliškai, taip sustiprinant pabrėždamas lietuvišką eilutę. Kai kuriuos Jono Mekos eilėraščius skaitė ir Vytautas Bakaitis, jo vertėjas.

Žinoma, pats „avangardistai“ pabaltiečių poetas yra estas Ilmar Laaban, kuris sukūrė „poezijos kompozicijas“, sudarant vienas iš kelių balsų, ar net vien tik iš vienos balsės — ir pasakomų kartu keturių balsais, ar dar geriau, keturių balsų „tape rekorderiais“, pastatytas keturiuose kambario kampuose. Laaban gyvena Švedijoje ir dėl to šiame parengime nedalyvavo. Jo motina yra latvė.

Publika iškart susižavėjo ir pamilo Henriką Nagį iš Montrelio, kurio šilta asmenybė ir nuširdus skaitymo būdas padarė jo eilėraščius prieinamus ir mielus klausytojams, dar net neišgirdus jų vertimo. Nagio motina irgi latvė, ir jis laisvai naudoja abi kalbas. Jis yra išvertęs daug latviškos kūrybos į lietuvių kalbą. Nagys paskaitė savo lietuvišką vertimą po vieną eilėraščių latvių poečių Aina Zemdegos (Torontono) ir Velta Snikere (London, Anglijoje).

Estų poetas Aleksis Rannit, Yale universiteto bibliotekos kuratorius, yra dvikalbis pabaltietis dėl visai kitų priežasčių. Trečiojo dešimtmečio pabaigoje jis bu-

Broliškas kaimynų poetų pokalbis Pabaltiečių poezijos popietėje New York'e š. m. kovo 18 d.: Gunars Salinš (kairėje) ir Henrikas Nagys.

Nuotrauka Vytauto Maželio

Estų ir latvių poetų trijulė Pabaltiečių poezijos popietėje. Iš kairės: Aleksis Rannit, Baiba Bičele ir Gunars Salinš.

vo vedęs Lietuvos operos solistę ir gyvena Lietuvoje. Jis buvo vienišelis popietėje dalyvaujantis estų poetas. Rannit pasakė trumpą kalbą apie estų kalbos savitumą ypatybes — čia balsas turi itin svarbią rolę, bet prieibalsė „r“ naudojama tik šurkščiuse žodžiuose kaip „kurat“. Jis paskaitė išties eilėraščių estškai, kuriame nebuvo nei vienos „r“, dedikuotą savo motinai.

Lietuvaitė poetė Danguolė Sadūnaitė irgi negalėjo popietėje dėl ligos dalyvauti. Jos kūryba, verstą į anglų kalbą, skaitė Juozas Bolev-Bulevičius. Poetų viršutinę užbaigė Gunars Salinš su atranka žinomų savo eilėraščių. Jis klausytojų buvo šiltai sutiktas.

Taip, per vieną trumpą popietę, publika buvo supažindinta su visa vaivorykste pabaltiečių poetų — visi jų „šiuolaikiniai“, bet kiekvienas kitoks.

Publikoj buvo svečių ir iš tolimųjų vietų, net iš Toronto. Lietuvių iš toliau buvo: prof. Mišius iš Williamstown, Mass., prof. B. Cipijauskaitė iš Madison, Wisconsin ir kt. Popietė užsibaigė vaišėmis.

BALTIA, pabaltiečių meno draugija, pasirūšusi tešti savo veiklą ir pralaužusi naujus barus kaimyniniam bendradarbiavimui.

Bal. 1 — 9 dienomis, Ukrainiečių institute 2 E. 79th St., New York'e, vyksta Pabaltiečių piešinių paroda. Ir dar esama planų, kol kas ne visai išbaigtų. Galvojama taipgi apie pabaltiečių dramų pastatymą.

Red. pastaba. Jau minime centro rengiamos Poezijos dienos Chicagoje šiemet įvyks gegužės 26-27 d. Pirmąją dieną bus poezijos vertimų vakaras, o antrąją — gyvųjų poetų vakaras.

Pabaltiečių poezijos popietė New York'e, Ukrainiečių institute, š. m. kovo mėn. 18 d. dalyviai. Pirmoje eilėje iš kairės: Rita Gale, Aina Kraujetė, Jonas Mekas, Baiba Bičele, Voldemars Avens, Eleonora Sturms ir Jurgis Blekaitis. Antroje eilėje iš kairės: Henrikas Nagys, Gunars Salinš, Aleksis Rannit ir D. Bulgarskaitė. Nuotr. V. Maželis

MŪSŲ KALBA

Gajusis vietininkas „daugumoje“

Vietininkas visų pirmą vartojamas vietai, rečiau laikui bei būdai žymėti. Tad tokie sakiniai, aišku, visiškai geri: *Daugumoje kalbų kai kurie garsai tariami kitaip. Daugumoje mūsų laikraščiai labai nežūrima kalbos. Tačiau tokie taisykliniai vartojami vietininkai tik labai reti svečiai. Mūsų laikraščius bei knygas yra plūstę užplūdę lietuvių kalbai neteiktini svetimųjų kalbų vertiniai, kurie jau braunasi ir į mūsų mokyklinius lietuvių kalbos vadovėlius: pvz., „Lietuvių kalbos pratimus septintajam pradžios mokyklos skyriui“. Štai keli ne teiktini pasakymai su pagal svetimus pavyzdžius nelietuviškai vartojamais vietininkais:*

Daugumoje tai yra tokie žodžiai, kurie paaiškina, kur, kada, kaip, kodėl ar kuriam tikslui veiksmas vyksta („Pratiimai“, p. 148). *Vienumoje* jis la, *pasakojame*, *pasakojo*, *įsivaišino*... kilo pasaulinis karas ir kt. Pabrūkietieji vietininkai tėra svetimi vertiniai, plg.: rusų

in bošinstve, v celom, v obščem, v rezultate čego, vok. in folge der, angli in consequence or ir t. t. Bet, turėdami gerų savo išraiškos priemonių, tokių vertinių nesam reikalingi. Tas pačias mintis juk galime reikšti atitinkamais savais pasakymais, pvz.: Tai daugiausia tokie žodžiai... Jis iš viso (išvis, apskritai...) labai geras žmogus. Dėl to (dėl tų priežasčių...) kilo pasaulinis karas.

J. Jablonskio „Rinktinuose raštuose“ randame dar ir tokių kalbos baidyklę: Mes pakol kas daugume švaris. (Vilnius, 1959, II, p. 353). Vietoj jos Jablonskis teikia: Mes pakol kas daugumas švaris. Bet ar klausysime? Juk šiuos nevykusius, tiesiog nelietuviškai vartojamus vietininkus taisė „Kalbos patarėjas“, vėliau „Lietuvių kalbos vadovas“, dabar taisome Lietuvoje ir svetur, bet jie mūsų kalboje tebesijaučia taip gerai kaip namie. Papratimas — lyg ant ras prigimimas. O vis dėlto tai mūsų kalbos teršimas.

Stasys Barzdukas

Televizija ir žemės radiacija

Kai vakarais prisėdame pasižiūrėti televizijos programas, niekad nę galvotė nepagalvojame, kad tasai nuostabus žmogaus išradimo produktas yra pavertęs žemę stiprios elektromagnetinės radiacijos šaltiniu. Toji radiacija galinti būti atsekti net intersteliarinėse distancijose taip toli, kaip vadinamoji Bernardo žvaigždė. Ji yra 5.9 šviesmečių atstumu nuo saulės Gyvatinio žvaigždyno. Manoma, kad ji galinti turėti mažiau siauri dvi Jupiterio dydžio planetas.

Išvaizduokime, kad vienos kurios Bernardo žvaigždės planetoje gyvena inteligentiškos, aukštos civilizacijos pasiekusios būtybės. Jų astronoma stebi radijo teleskopais mūsų saulę ir, jų nuostabumui, šalia saulės pasiseka pagauti keistus signalus, žemės televizijos stočių sukeltą radiaciją. Ką tiek tolimieji astronomai galėtų sužinoti apie žemę iš šios radiacijos? Į tą klausimą bandė atsakyti Washingtono universiteto radijo astronomas W.T. Sullivan.

Žemėje yra apie 2000 pačių intensyviausių televizijos stotelių, kurie sudaro 97 proc. visos radiacijos. Jie, žinoma, nėra vieno- daisi pasiskirstę planetos paviršiuje. Daugumas sukoncentruota Vakarų Europoje, Šiaurės Amerikoje ir dar šiek tiek Japonijoje ir Australijoje. Žemei besisukant aplink savo ašį, tolimajam Bernardo žvaigždės radijo astronomui žemės elektromagnetinė radiacija keturis kartus per dieną staiga sustiprėtų ir vėl susilpnėtų.

To reiškinio tikslus periodiš- kumas galėtų vesti prie minties, kad žemė sukasi aplink savo ašį ir būtų galima nustatyti to sukimosi periodą, t.y. siderinę dieną. Žemei bėgant aplink saulę, pasirodytų ir Dopplerio efektas, radiacijos bangų dažnumo kitimas, kuris irgi būtų labai reguliarus. Iš to ekstraterestinis stebėtojas galėtų daryti išvadą, kad tos radiacijos šaltinis turėtų būti orbitoj aplink jo stebimą žvaigždę, kuri mums yra mūsų „saulutė močiutė“.

Smulkiau išanalizavęs Dopplerio efektą ir nustatęs saulės masę, tolimasis stebėtojas galėtų sužinoti žemės orbitas ir pačios planetos dydį. Iš viso to paaiškėtų, kokia temperatūra galėtų žemėje būti. Šie duomenys leistų daryti išvadą, kad žemėje galinti egzistuoti gyvybės forma, kuri sugebanti skleisti erdvėn dirbtinių galėtų sužinoti apie žemę iš šios radiacijos šaltinis turėtų būti orbitoj aplink jo stebimą žvaigždę, kuri mums yra mūsų „saulutė močiutė“.

Tai, gana daug astronominių žinių šių laikų technologija išduoda erdvei apie žemę. Reikia tik tolimo stebėtojo, kuris tomis žiniomis pasinaudotų. W.T. Sullivanas ir jo studentų studijos ir nori padėti radijo astronomams, kurie kaip tik ieško dirbtinių signalų erdveje, ekstraterestinės civilizacijos ženklų.

A. Radžius

Nauji leidiniai

● **Peter Suchanwirt, ZYGIS I LIETUVĄ.** Istorinė poema iš 1377 metų. Vertė A. Tytuolis. Viršelis ir vinjetės P. Jurkaus. Išleido „Karys“, Brooklyn, N. Y. 1977 metais. Spaudė Francis & Taylor, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Algirdo 600 metų mirties sukaktis (1377 - 1977). Leidinys 36 psl., kainą nepažymėta.

Tai ano meto austrų poeto ir riterio poema apie vieną kryžiuočių žygį į Lietuvą, kuriame dalyvavo pats poemos autorius. Eiliuota žygio kronika duoda daug pažintinės, istorinės medžiagos apie keturioliktą šimtmečio kryžiuočių siautėjimus Lietuvoje. Tai gi pridėti kelių puslapių paties vertėjo komentarai.

● **HERMATGRUSS, Jahrbuch der Deutschen aus Litauen.** Vokietijoje išleistas knygos formato Lietuvos vokiečių kalendorius, kuriame daug šilumos savo gimtajam ir paliktam kraštui, jo tradicijoms, jo istorijai, daug mie-

ty prisiminimų iš nepamiršamos lietuvių kaimynystės. Tarp įvairių beletristinių gabalų yra ir Česlovo Grincevičiaus vokiečių kalbon išversta novelė „Vidurnakčio vargonai“. Vokiškam vertime ji pavadinta „Die Stimme aus dem Jenseits“. Vokiečių kalbon novelę išvertė J. Trakys. „Heimatgruss“ yra 120 psl., iliustruotas, kalendoriaus kaina DM 5. Leidinį galima įsigyti, rašant ir pinigų siunčiant: Alfred Frankeit, 2839 Freistatt Nr. 39, W. Germany.

● **MUZIŠKOS ŽINIOS, 1977 m., Nr. 3-4.** Žurnalo išleista 4 numeriai metuose. Leidžia Lietuvių vargonininkų - muzikų sąjunga. Redakcinė kolegija: Vytautas Kerbelis ir Juozas Stankūnas. Metinė prenumerata — 5 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 63-23 Wetherole St., Rego Park, N. Y. 11374.

Straiptiniuose liečiama Penktoji dainų šventė, Ludwig van Beethoven 150 metų mirties sukaktis, nepagailima koncertų recenzijų, duodama daug ir įvairios muzikinės veiklos kronikos. Gaidžių priedai: Sv. Kazimiero Lietuvos globėjų giesmė vyrų chorui su vargonų palyda (Kun. Ladas Budreckas) ir Garbė Viešpačiui (Kun. L. Budreckas, žodžiai Bern. Brazdionio).

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES

Pardavinės ir Tarykams

2846 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

LADIES AND GENTLEMEN!

Hair formula JIB is Patented-Guaranteed in Switzerland and is Registered in USA, Canada, Europe. It cures Dandruff, Falling Hair, itching scalp, Spitting ends, strengthening HAIR, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR. Using JIB you will never be BALD or GREY. 100% Guaranteed. Listed in Drugist, Red-Blue Book, Drug-Chemist Order STRAIGHT JIB LAB: J & J, 2557 W. 99th St., 1640 W. 47th St., So. 50th Ave. & 14th St., Chicago, Ill., 1147 S. Ashland Ave., 2654 No. Milwaukee Ave., Chicago, Ill. JIB Medicine Liquid 8 oz. week supply — \$6.00. Money Order postpaid Send Today

JIB LABORATORY, 1437 So. 49th Ave., CHICAGO, ILL. 60630

MES STENGIAMAS DUOTI LIETUVIAMS GERIAUSIA PATARNAVIMĄ IR GERIAUSIAS PIRKIMO SĄLYGAS. ĮSIGYKITE LABAI PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMI PRIEMONĘ.

Naujas 1978 m. Plymouth HORIZON — labai ekonomiškasis, 4 cilindrinis, su galimu 38 myliams

Kaina nuo — \$3,706.00

1978 m. CHRYSLER kaina nuo \$4,700.00

Turime jaunuosius modelius: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, talpi importuoti. Įvairių kainų, pradedant nuo \$100.00. Mūsų dirbtuvės priima mechaniką patalys karoerijai (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorus.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI 1515

Seniausias automobilų pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 60 m. PLYMOUTH — VOLARE — CHRYSLER — ARROW

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1978 METAIS !!

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

įsteigta 1950 m.

9727 So. Western Ave., Chicago, Illinois 60643

Tel. — (312) 238-8787

6 VIENOS SAVAITES KELIONĖS:

1 — gegužės mėn. 1 d.; # 2 — gegužės mėn. 8 d. (užpildyta); # 3 — gegužės mėn. 14 d. (užpildyta); # 15 — rugpjūtį mėn. 25 d.; # 16 — spalio mėn. 9 d.; # 17 — spalio mėn. 16 d.

DVIEJŲ SAVAITIŲ KELIONĖS:

4 — birželio mėn. 12 d. (Vokietija); # 5 — birželio mėn. 18 d. (Roma); # 6 — birželio mėn. 26 d. (Leningradas); # 7 — liepos mėn. 3 d. (Roma); # 8 — liepos mėn. 10 d. (Sveikartija); # 9 — liepos mėn. 17 d. (Paryžius); # 10 — liepos mėn. 24 d. (Ryga-Leningradas); # 11 — liepos mėn. 31 d. (Leningradas); # 12 — rugpjūtį mėn. 7 d. (Sveikartija); # 13 — rugpjūtį mėn. 14 d. (Paryžius); # 14 — rugpjūtį mėn. 4 d. (Ryga-Leningradas); # 15 — gruodžio mėn. 20 d. (Kališė)

Dėl lankų ir platesnių informacijų kreiptis į American Travel Service Bureau! Visos ekskursijos apima Kaimą ir Trakus. Visos skrenda su palydovu.

Talpi paruošime patogius akiridimus (Cartierius) į Londoną, Frankfurtą, Zürichą, Varšuvą, Havajus, Las Vegas ir kitur.

Laišką jaunystei perskaičius

NIJOLĖ JANKUTĖ

Alė Rūta, "LAIŠKAS JAUNYSTEI". Viršelis ir iliustracijos dail. Rasos E. Arbaitės. Spaudė Prancūzų spaustuvių, Brooklyn, N. Y., 1977 m. Leidinys 132 psl., kainą 4 dol., gaunamas ir "Drauge".

Gražiausias kiekvieno žmogaus atsiminimas yra jaunystė. Laikas nuo jos nuvalo visas dūmes, užtušoja nepasisekimus ir nusivylimus, užmarštin panardina vargus ir liūdesius. Su didėjančia metų našta jaunystės atsiminimai vis dažniau lanko mus, įsivogdami širdin melancholiškais žingsniais, lūpose palikdami saldžiarūškio obuolio skonį, kurį vėl nurašyti mums seniai užginta...

Tokiais tad atsiminimais su skaitytoju dalinasi Alė Rūta vėliausioje savo knygoje "Laiškas jaunystei". Kuklią knygelę sudaro dvyliką šiltų jaunystės prisiminimų su prologo ir epilogo. Trumpuose beletristiniuose laiškuose autorė pasakoja apie jaunų dienų drauges — vaikystės žaidimų ir pokštų suokalbinius, gimnazistų svajonių svajotojas, ugningų, idealistų studentavimo dienų bendrąkeleives. Vienos jų palietė autorės gyvenimą giliau, kitos tik praslydo pro šalį, palikdamos jaunatviškas šypsenas ir ateityje susiformuosiančio charakterio užuominas. Galia, kad tos užuominos užuominomis ir palieka. Skaitytojas pasigenda su tais vardais ir veidais surištos gyvenimo tėkmės, tų jaunų žmonių balso ir veiksmo. Bet balso jiems autorė neduoda. Ji kalba už juos gražiais melancholiškais monologais. Ak, tas saldžiarūškis jaunystės atsiminimų obuolio skonius! Ar betikras jis? Tolumoje pranyksta kontūrai, spalvos ir išraiškos. Palieka rūko šydė susisupusi praeitis, kuriai viską atleidžiam, nes norim, kad būtų buvę kaip pasakoj...

"Laiškas jaunystei" tačiau nėra negyvas. Jis labai nuoširdus ir šiltas. Autorė prisimena savo drauges su aukštaitišku minties sodrumu; savo šeimos narius su didele meile. Ne visi tų žmonių

portretai vienodai pavykę. Dauguma jų — suidealizuoti, nebetikri, truputį skaitytojo minty kaip dienoraštyje sudžiovinta rožė. Šiuose prisiminimuose galbūt labiausiai gyvi žmonės "Mano geram Rudžių kaime", taip pat vaikystės atstovės — Onytė, Liuba, "pročka" Viktorija. "Laiškas jaunystei" malonus paskaityti kiekvienam, ypač tam, kurio jaunystė liko Lietuvoje, šienaudama vienišų pievų, vaikščiodama senamiesčių gatvėmis ar triukšmingais universiteto koridoriais.

Knygą iliustravo Rasa Arbaitė. Kiekvieno atsiminimo titulinis puslapis pradamas vaizdeliu kvadratu — tartum albumo nuotrauka. Tačiau žinant jaunos dailininkės sugebėjimus, tenka nusivilti per didele sentimentalumo doze iliustracijoje.

● **ATEITIS, 1978 m. kovo mėn.** Nr. 3. Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos - lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas. Vyr. redaktorius — kun. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. Redaktorius — S. Kuprys, dr. A. Liulevičius, dr. L. Sidrys ir A. Zailskaitė. Redakcijos nariai: V. Eivaitė, D. Kojelytė, J. Kuprys ir R. Olšauskaitė. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Spaudos darbus atlieka "Draugo" spaustuvių Chicagoje. Žurnalo metinė prenumerata JAV ir Kanadoje — 9 dol., garbės prenumerata — 15 dol., susipažinimui — 7 dol., kituose kraštuose — 7 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5 dol.).

Naujas numeris, kaip paprastai, pradodamas aktualia ir

Scena iš Chicago Lietuvos operos G. Vardžio "Nabucco" Hometinio pastatymo. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę: Katerine Kogutaitė (Anna), Stefan Wleik (Ismaele), Jonas Vaznėlis (Zaccaria), Margarita Monikienė (Fenena), Algis Brazis (Nabucco) ir Dana Stankaitytė (Abigailė). Operos pastatymų recenzija ir daugiau nuotraukų bus kitos savaitės kultūriniam priede. Nuotr. Jono Kuprio

spalvinga paties redaktoriaus vedamųjų mozaika. Gerai, kad šiuose akcentuose užgriebiami lygiai džiuginantys ir liūdinantys faktai: naujų, jaunų žmonių jungimas redakcijos darban ir chuliganizmo apraiškos. Lietuvių studentų sąjungos suvažiavimuose. Kituose puslapiuose: kun. A. Rubėys "Ką mums skelbia Evangelija?", Siemas Sužiedėlis "Gyvi vaizdai iš Palangos konferencijos", Kazys Bradūnas "Jaunasis ir poetiškas Balyš Sruoga", kun. A. Paškus "Laisvė slypi ne tik žmogaus didybė, bet ir jo tragika", Aloyzo Barono humoristinių eilėraščių pluoštas, Pasaulio lietuvių katalikų bendrijos žodis jaunimui ir kt. Plati ateitininkiškos veiklos kronika. Puičiai Vilijos Eivaitės suprojektuoti puslapiai puošiami gerosios nuotraukomis ir piešiniais.

● **LAIVAS, 1978 m. kovo mėn.** Nr. 3. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia lietuviai marjonai. Redaguoja kun. J. Vaškas, MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata — 4 dol., kitur — 5 dol.

Velykinės temos vedamasis straipsnis yra paties redaktoriaus. O apie gėlavą rako ses. M. Palmira. Kiti straipsniai parašyti: kun. J. Prunskio, Stasio Žilėaus, D. Sadūnaitės ir kt. Puslapiai pajavirinti religinio gyvenimo nuotraukomis ir ses. M. Mercedes piešiniais. Ypač akys krinta net per du žurnalo puslapius nusidriekusi šv. Kazimiero ir Vilniaus bažnyčių piešinė kompozicija.

Baltų kultūrų ir kalbų kursas

UCLA (Californijos Universitete Los Angeles mieste) šių metų pavasario ketvirtįje, balandžio 5, pradėtas baltų kultūrų ir kalbų kursas. Paskaitos vyksta kiekvieną trečiadienį, 3-5 val. p. p. Kinsey Hall 184. Dėsto prof. M. Gimbutienė ir kvėstiniai svečiai, jų tarpe prof. Jules Levini (U-ty of Calif. Riverside) apie baltų kalbas, prof. Stephen Reynolds (U-ty of Oregon) apie baltų giesmynus ir Pranas Visvydas apie poezijos naujausius postlinkius Lietuvoje.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS. Nuoma, pardavimas, taisymas. Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas. Phone — 861-1111 8610 S. Pulaski Rd., Chicago

STASE SEMENIENE

"A HERO AIN'T NOTHING BUT A SANDWICH" yra filmas iš juodųjų gyvenimo, jautriai perduodantis žmoniškumo tiesas.

Kai juodieji pradėjo bodėtis gėto gyvenimu ir kelti savo reikalavimus, gausiai pasipylė į ekraną to gyvenimo filmas. Kaip baisi yra tenyktė buitį, taip ir pradėta žiūrovus maitinti baisiausiais filmais su visom jų blogybėmis: muštinėmis, nužudymais, narkotikais, suklaviu, vagystėm, pasileidimu, svetimotėriavimu, keiksmams. O vis dėlto tame purvo ir dulkių sietė, nors ir labai retai, užkliūdavo ir aukso kruopelė. Viena jų buvo "Sounder", o dabar ir kitas auksinis grūdelis suspindėjo.

Nežinotin nerangas, ne tik neviliojančio, bet net atgrasinančio septyniaaukščio filmo pavadinimo, po juo slypi keturivaizdė amerikiečių kritikų laimėtoja, kitų net meistriskumu išgirta.

Čikagieškis juodukas Jesse Jackson amerikiečių spaudoje išgyrė "A HERO..." kaip "pradžią teisingų, sveikų, "pramoginių" juodųjų filmų. Gal ne vieną kipšuką pradės gundyti čia pasisaiptyti, kadangi Jacksono plakatinis portretas kabo filme viršum berniuko lovos, vietoje kryžiaus ar švento paveikslėlio, (ar kaip kitur įprasta Lenino portreto). Tačiau Jacksonas turi šiek tiek racijos: filman įdėta daug šilumos ir širdies, jis pakreiptas teigiamą kryptimi.

Filmas pastatytas pagal dramaturgės Alice Childress romaną, ji ir tekstą filmui parašė (ir vėl triumfoja moteris, kaip ir praeitais metais, kai filmas "The Turning Point" ir "Julia" gavo po 11 nominacijų).

Benjie (Larry Scott) yra juodukas — 13 m. — gyvenęs nors ir saulėtame, bet Los Angeles miesto gėto Watts, spindis talentu mokykloje ir neapdykta namie. Gi problema ta — tėvas pabėgo, o motina (Cicely Tyson) gyvena su

kitu (Paul Winfield), kurio jis nepripažįsta būsimo patėviu, nors šis ir yra gero vyro pavyzdys — darbūtas, mylija, noria padėti vaikui ir jo motinai. Ir filme liečiama svarbiausia tema — juodukės motinos pastangos išgelbėti savo sūnų nuo narkotikų vartojimo.

Filmo statytojas Robert Radnitz jau anksčiau turėjo aktorių sąstatę Tyson ir Winfield filme "Sounder", o dabar jie abu, kaip aityvarai, pakyla vaidybos padangėse.

Režisierius Ralph Nelson, kuris pagarsėjo savo filmais "Charly" ir "Lilies of the Field", nepasiekia beveik mitiško paprastumo, kaip Martin Ritt padarė "Sounder", bet vis tiek jo "Hero" yra geriausias filmas apie juodųjų miesčionišką šeimą nuo "A Raisin in the Sun" laikų.

Tyson yra pamestoms moters rolyje. Sūnui stovint ant bedugnės krašto, ši susimaišiusi moderni moteris nežino, ką daryti, kaip ištraukti berniuką iš pragaro — beveik įvykstančios tragedijos.

Ir Winfield nepameta takto atvaizdavime džiaizninko, nusiviesto į dženitorius, besistengiančio būti tėvu vaikui, kuris jo nekentia.

Berniuko rolėje Larry B. Scott yra puikus.

Filmas pažymėtas PG — šeimyninė pramoga.

Būtų viltinga, kad filmas, kaip šis, galėtų užtikrinti rimtą šeimos pramogą — maistą mąstymui, užmestam ant stalo kartu su skaniais patiekalais. Ir nors režisierius (bei statytojas) šio filmo nepadarė sprangiu sumuštinu, prisimenant antraštę, tačiau vis vien, ne visai sutinkant su kai kuriais entuziastingais kritikais, paliko žiūrovą kiek praalkusį. Varinis dialogas, o taipgi į mažamečio berniuko lūpas dėjimas suaugusių kalbos bei perdavimas nuobodžių sociologinių pamokslų kiek sumažina filmo vertę.

Liaudies menas ir kitkas "Drauge"

Dienraščio "Draugo" administracijoje galima pasirašyti įvairių liaudies meno darbų: medžio, keramikos, drobės, taip pat lietuviškų lėlių ir vėliavėlių.

Apstankykite į "Draugo" administraciją, iš pasišūrėkite. Gal rasite kai ką padovanoti savo giminėms ar draugams.

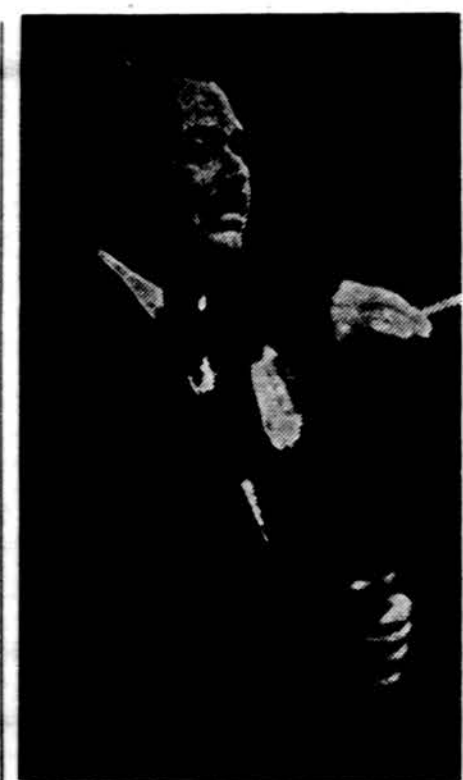
"Draugo" adresas: 4545 West 63rd St., Chicago, IL 60629.

Prof. S. Petrulis — simfonijos dirigentas

Muzikos pasaulyje gražiai laimėjimus skina prof. Stasys Petrulis, kuris jau nuo 1969 m. yra dėstytojas Ispanijos valstybiniam universitetui, Muzikos departamentui. Jis čia pakviestas vadovauti fakulteto pučiamųjų kvintetui, taipgi Terre Haute, kur yra universitetas, kameriniam orkestrui, Terre Haute Jaunimo simfoniniam orkestrui, bet jam tenka būti dirigentu ir Terre Haute miesto simfoniniam orkestrui ir chorui. Orkestras atlieka programą Civic operos rūmuose. Simfonijos choras įsteigtas 1974 m., turi arti 100 rinktinių balsų dainininkų ir įstengia atlikti aukštos klasės programą.

Muz. St. Petrulis, prieš persikeldamas profesoriauti Indianos universitete, Terre Haute mieste, vadovavo Pacific universiteto orkestrui Tacom mieste, Washingtono valstijoje, taip pat yra dėstęs Northern Illinois universitete, Peabody Muzikos konservatorijoje.

Jis yra rūpestingai išsėjęs muzikos studijas, gaudamas bakalaurų laipsnį Eastman Muzikos mokykloje, o magistro laipsnį gavo Katalikų universitete Washingtono, dabar gi siekia daktaro laipsnio Indianos universitete. Yra vedęs. Jo žmona yra čelistė ir dėsto Indianos universitete. Auginu du sūnus ir dukterį. Jo tėvai — vais-

Dirigentas prof. Stasys Petrulis

tininkas Stasys ir Elzbieta Petruliai — gyvena La Grange, Ill. Būtų miela, kad tiek iškilęs muzikas į savo koncertinę programą įtrauktų ir lietuvių kompozitorių kūrinių, taipgi plėstų ryšius su lietuvių tautos muzikiniu gyvenimu išeivijoje.

— Jaunystė blunka, meilė nuvysta, draugystės lapai krenta, o motinos meilė visus juos pergyvena. Oliver W. Halmes

— Saugumo jausmas žudo ambiciją. Henry Ford

DRAUGO Dailiojo Žodžio KONCERTAS

Romano Premijos Įteikimas

Laureatas ANATOLIJS KAIRYS

Dalyvauja solistė Dana Stankaitytė
Akompanuoja Alvydas Vasaitis

Sekmadienį, balandžio 23 d., 1978 m.
3:00 val. popiet

JAUNIMO CENTRE
CHICAGOJE

Mecenatai Ada ir Andrius Skučai

BILIJETAU GAUNAMI:
DRAUGE, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill.
Bilietų kaina: \$4 ir \$5

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 TROY ST., CHICAGO, ILL., 60632. TELEF. 925-5068

MINTYS APIE MOTERIS

Kartą netoli Chicago esančioje Mundelein seminarijoje kunigų kolektyve kalbėjo vienas buvęs Formozos misionierius. Jis aiškino, kad to krašto raste naudojami ne tiek ženklai garsums išreikšti, kiek simboliniai vaizdai sąvokai pasakyti. Norint pasakyti „taika“, „ramybė“ piešiamas namuko siluetas ir jo viduje viena moteris. Jei norima pažymėti nesantaiką, ginčus, piešiamas namukas su dviem moterimis.

Gal tai iš dalies tinka Azijos kai kurių kraštų moterims, bet mes lietuviškos galime pasidžiaugti, kad jos ir dvi, ir kelios draugė moka sutarti ir vieningai atlikti reikšmingus darbus. Kaip mes visi džiaugiamės sklandžia Lietuvių moterų klubų federacijos Katalikių moterų sąjungos, birutinių, Lietuvos dukterų, Giedros, Chicago moterų klubo, skautų, šaulių ir kita mūsų moterų didžiai pasigėrėtina, sutartinė veikla.

Veidrodis ir keptuvė

Vienas priežodis skelbia, kad moteris, kuri myli veidrodį, nenkenčia keptuvės. Šiame posaky yra taip pat nemažai klaidų. Visų pirma — veidrodis, padedantis išlaikyti tvarkingumą ir grožį, nėra blogas dalykas. Man teko prieš kelerius metus viename vienuolyne matyti tualeto reikmenų spintelės priešaky buvusį veidrodį dažais užteptą. Dabar to nėra nė vienuolyne. Veidrodis reikalingas. O dėl keptuvės, tai daugelis lietuvių jos baidosi, suteriozuoja dr. J. Adomavičiaus ir kitų, kurie primena, kad keptuvėje maisto porcijos prisiturbia riebalų, o be to — keitinami ir neprisotintieji riebalai darosi nebe tokie naudingi. Tačiau keptuvės nemėgimas neraiškia, kad lietuvių moteris nemėgtų virtuvės darbo. Priešingai — mūsų moterys yra geros šeimininkės.

Trys reikalingi sekretoriai

Viename JAV laikraštyje buvo išspausdintas toks skelbimas: „Reikalinga sekretorė, kuri protauja kaip vyras, elgiasi kaip moteris ir dirba kaip arklys“. Čia vaizdžiai iškeliamos trys svarbios moters savybės: vadovautis protu, ne jausmais, ir protinį pajėgumą stengtis nuolat praturtinti. Antra — būti švelnia ir trečia, — būti darbščia. Su džiaugsmu galima pasakyti, kad daugelis mūsų moterų šiomis savybėmis turtingos. Ypač tuo ryškios motinos. Kažkas vieną kartą motiną paklausė, kurį iš savo daugelio vaikų ji labiausiai myli. Ši atsakė:

— Tą, kuris serga, kol pasveiksta, ir tą, kuris išvykęs, kol vėl sugrįžta.

Sesuo apie Čiurlionį ir motiną

Užtat ir iš vaikų lietuvių motina susilaukia meilės atsiliepimo. J. Čiurlionytė savo atsiminimų knygoje apie M.K. Čiurlionį pasakoja, kaip jis, prieš važiuodamas į šliūbą, atsisakė prieš motiną, pabučiavo jos kelius, tyliai paprašė, kad palaimintų

naujam gyvenimui. „Buvo iškilminga tyla, tik Juzė verkė, o mes, mažesni, jautėme, kad vyksta kažkas nepaprasta...“

M.K. Čiurlionis studijuojant Varšuvoje buvo praneštas, kad serga jo motina. Jisai tada skubiai parvažiavo namo į Druskininkus. Jo sesuo rašo: „Išbėgė į kambarį, puolė prie motinos kojų ir pradėjo verkėti, bet taip smarčiai, kad net tėvas susirūpino ir, kaip galėdamas, stengėsi jį nuraminti. Ir tik motina sugebėjo jį numaldyti, dėdamasi, kad ji jau sveikstanti ir kad nieko baisaus nėra. Brolis toleko buvo namuose, kol mama pasveiko“.

Milasiūs apie moteris

O. V. Milasiūs savo kūryboje skyrė daug vietos moteriai. Jis moterį visų pirma gina prieš vyrų kėslus. „Miguel Manaros“ veikale jis rašo:

Kas moteris kankina,

suveldžioja, — Tas niekšas, apgavikas, o kas geidžia savo artimo žmonos, tasai baisiausias niekšas. Ir kas nuplėšia šlovę nors menkiausiai kaimo mergelėi, o paskiau ją sielvarte ir gėdoje apleidžia,

Toksai žmogus tėra šuo ir privalo kaip šuo dvėsti.

Bet Milasiūs perspėja ir moteris, tardamas:

Jos duodasi nučiumpamos tiktai tada, kai Dievo jau neber širdy

Ir kai jau neverta jų imti.

Dvi moters mirtys

Moters taurumas yra didelis jos asmenybės turtas. Jean J. Weiss teisi, skelbdama:

DEVYNIOLIKTAS GINTARO BALIUS

Žinoma, kad pavasario saulutė išvilios margaspalvius žiedus iš žiemos poilsio. Taipgi, esame tikri, kad Chicago Lietuvių moterų klubas tęs savo gražią tradiciją, pristatydamas visuomenei jaunas lietuvaiteles. Kai kurios iš jų tik iš močiutės ar senelio tegirdėjo apie protėvių žemę Lietuvą, kitos nuo pat kūdikystės dienų augo lietuviškoje aplinkoje, lankė lietuviškas mokyklas, dainavo lietuviškas daineles. Jų visų noras yra jungtis į lietuvišką būrelį, papildyti smalsumą praeičiai, surasti naujus draugystės ryšius. Aštuonios gintarėlės bus pristatytos birželio 10 d., šeštadienį, Conrad Hilton viešbučio didžiojoje salėje.

DEBUTANTE LINDA MARIE LUTKUTĖ, Richardo ir Christinos Lutkūtė dukra, Homewood, Ill., šimtmet baigė Marian aukštesniąją mokyklą, Chicago Heights, kur ji priklausė dramų, tyrinėtojų, modeliutojų klubams ir dirba metinio mokyklos leidinio redakcijoje. Įtraukta į garbės studentų sąrašą. Išrinkta vertingiausia krepšinio komandos žaidėja ir linksmiausia studentė. Mėgsta skaityti, rankdarbius, šeiminkavimą ir skambina gitara.

— Moteris pergyvena dvi mirtis: vieną — kada pasibaigia jos gyvenimo diena, antrą — kai ji nustoja būti maloni.

Iškalbingai apie moters taurumą skelbia ir J. Eoerwoes:

— Pasaulyje esama dvejopų moterų: tokių, kurios turi širdį — jos myli vieną, ir tokių, kurios neturi širdies — šios myli šimtus.

Moters vienatvė

Moteris, tiesą sakant, nori turėti sau artimą širdį. Anot Aloyzo Barono:

— Moteris, kaip katė, visada nori būti glostoma; ji visa kantariai pakelia, išskyrus vienatvę.

Moters palaimą tautai vaizdžiai išreiškia Roqueplan, tardamas:

— Dievas šiaurės tautoms davė blondines moteris, kad jos paguostų žmones dėl saulės nebuvimo.

Tačiau moters didysis įnašas nėra jos grožyje. Tą pabrėžia S. Catalina, rašydama:

— Graži moteris yra knyga, kuri susideda iš vienišelio puslapio ir kurią galima perskaityti vienu pažvelgimu. Graži ir gera moteris yra knyga, kuri turi tiek puslapių, kad užtektų viso gyvenimo ją skaidyti ir pajusti tas emocijas, kurias ji sukelia.

Pečkauskaitė apie moters uždavinį

Gal niekas taip giliai iš lietuvių moters uždavinio neįskėlė ir nevertino, kaip mūsų taurioji Marija Pečkauskaitė, kuri skelbė:

— Moters uždavinys yra kurstyti ir saugoti tą šventąją ugnelę, kuri rusena kiekvieno žmogaus sieloje — Absoluto, Tobulybės, Amžinybės troškimo... Vyriausias moteriškas uždavinys yra jungti žemę su dangumi.

Juozas Prunskis

Yra pašventusi daugiau kaip 400 valandų South Suburban ir Oak Forest ligoninėse kaip savanorė pagalbininkė. Kalba ispaniškai. Ruošiasi testui studijas, siekdama operacinės techninės karjeros.

GINTARELĖ DANA MARIE RADZEVICIŪTĖ, Marijos ir Vito Radzevičių dukra, Fox River Grove, Ill., lankė Šv. M. M. Gimimo parapijos pradinę mokyklą. Ji baigė Cary Grove aukštesniąją mokyklą ir studijuoja biznio administraciją Harper kolegijoje.

MŪSŲ VEIKLA

• LIETUVIŲ MOTERŲ ORGANIZACIJOS (Chicago Lietuvių moterų klubas, Lietuvos Dukterys, Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus moterų gilda, Gailėtingųjų seserų d-ja ir kit.) talkininkaus ruošiamam pensininkų sveikatos tyrinėjimui pirmadienį, balandžio 10 d., nuo 9 val. ryto iki 3:30 val. p.p., Kelly aukštesniosios mokyklos patalpose, 4136 So. California Ave. Bus atliekama nuoseklūs kraujo, dantų bei cukraus lygio patikrinimai. Šio projekto rūpinasi Dept. of Aging ir NBC televizijos 5 kanalas.

• CHICAGO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBO ruošiamo 18-to Gintaro baltos debiutančių susipažinimo arbatėlė įvyko kovo 19 d. Conrad Hilton viešbučio puošnioje Buckingham patalpose. Baltos komiteto pirm. Praurimė Ragienė pasveikino aštuonias šių metų gintareles — Karolę Balzekaitę, Sallie Jagiellaitę, Lindą Lutkutę, Ireną Majauskaitę, Dabrahą Martin, Astą Petkutę, Daną Radzevičiūtę ir Janet Ruddy, paaiškino tradicinio pristatymo tikslus bei pasirodymo reikalavimus. Choreografė Giedrė Čepaitytė pateikė repetitijų tvarkaraštį. Arbatėlėje dalyvavo gen. Lietuvos konsulė ir klubo garbės pirm. J. Daužvardienė, garbės narė Bronė Kalvaitienė, valdybos ir komiteto narės bei debiutančių mamytės. Popietės vaišės parūpino klubo narė ir Conrad Hilton viešbučio (Towers) administratorė Cecilija Matulytė.

Ir žmonos mušasi

Du autoriai, kurie padėjo išskirti žmonių mušimo faktus, apskaičiuoja, kad ir beveik vienas penktadalis Amerikos išteklusių moterų muša savo vyrus. Tik maždaug pusė jų nežymių vyriškių išdrįsta prisipažinti.

Šitokią atidengimą padarė Roger Langley ir Richard C. Levy, autoriai knygos: „Wife Beating: The Silent Crisis“, kuri šneka apie 18 milijonų mušamų žmonių Amerikoje.

Pasikalbėjime abu autoriai pasakė, kad keletas naujų sociologinių tyrimų, o priedo ir juodviejų tyrimai, rodo, kad taipgi yra 12 milijonų savo žmonių mušamų vyrų JAV-ese.

Vyro mušimo problema ligi šiol buvo ignoruojama, nes vyrai bijojo ar gėdinosi prisipažinti, kad jų žmonos juos vana.

Mušamieji vyrai irgi buvo paslėpti statistikoje, nes, jeigu jie pradėdavo kirsti atgal toms savo kovingsoms žmonoms, tos smarkuolės apkaltindavo savo vyrus jų mušimu, ir policijoje būdavo užregistruota, lyg vyrai patys būtų pradėję muštynes.

Todėl dabar siūloma įstatymo kelių apsaugoti ne tik mušamas žmonas, bet ir pliekiamus vyrus.

Aktyvi skautė ir lietuvių studentų organizacijų narė. Puikiai kalba lietuviškai ir pasižymi muzikiniu talentu.

G. Verdžio „Nabucco“ šių metų Chicago Lietuvių operos sezone. Centre solistė Dana Stankaitytė Abigailės rolėje ir solistas Bernardas Prapuolenis — Babilonijos vyriausias kunigas. Nuotr. Jono Kuprelis

GARSIOSIOS AMERIKIETĖS

ANNIE OAKLEY

Ji buvo geriausia, taikliausia šaulė savo gyvenamuoju laikotarpiu. Buvo Buffalo Bill's Wild West Show vadovaujanti atrakcija. Publika siuto iš susižavėjimo, nesigailėdama plojimo ir vindama ją „lady wing shot“. Jina čia pralenkdavo visus konkurentus vyrus šaudyme ir jojime.

PACAHONTAS

Šioji indėnė princesė padėjo Jamestowno naujakuriams. Ji atnešdavo jiems maisto, patarnaudavo visuose reikaluose ir išgelbėjo kapitono John Smith gyvybę. Vėliau ji ištekojo už John Rolfe, vyro, kuris įsteigė Virginijos tabako pramonę.

MARGARET CHASE SMITH

Ji buvo pirmoji moteris, tarnavusi AV-bių Atstovų rūmuose ir senatė. Ji taipgi buvo pirmoji moteris, įtraukta į nominacijų sąrašą JAV-bių prezidento kandidatūrai didžiosios partijos tautinėje konvencijoje.

HARRIET BEECHER STOWE

Josios knyga „Dėdės Tomo trobelė“ pažadino daugelį amerikiečių atkreipti dėmesį į vergijos žiaurumą ir skurdą. Kai prezidentas Lincolnas sutiko ją, jis tarė: „Tai, štai, yra šioji mažoji moterėlė (little lady), kuri sukūrė šį didį karą!“

HARRIET TUBMAN

Pati būdama vergė — pabėgėlė, buvo labai svarbi organizatorė vadinamo „Pogrindžio geležinkelio“. Ji pervedė per 300 negrų vergų į laisvąją šiaurę ir buvo vadinama „savo žmonių Moze“.

BABE DIDRIKSON ZAHARIAS

Ji buvo pasižymėjusi sportininkė — golfe, beisbole, krepšinyje, biliarde, figūriniame čiuožime ir kit. Buvo sumušusi daug sporto rekordų. Minima kaip didžiausia visų rūšių atletė amerikiečių sporto istorijoje.

Susikaupimo metodas

Vokiečių kilmės autorius Klemas Tilman parašė knygą „The Practice of Meditation“, kuri neseniai išleido Paulist Press New York (140 psl., \$2.95). Veikale siekiama rytičių pasiekimus laimėjimus, gilinant susikaupimą, jungti su vaktaričių metodais. Plačiai ir praktiškai stengiamasi aptarti naują meditacijos būdą ir duoda ma suglaustos medžiagos tiems mąstymams, gausiai panaudojant šv. Rašto mintis. Ruošiamas medžiaga šiam leidiniui, autorius daug metų studijavo Yoga ir Zen mokyklose.

Nors vertintinos to krikščionio autoriaus pastangos įnešti naujūmų į vakariečių meditacijas, tačiau daugeliui šis veiklas atrodo negilus, daugiau kalbės apie praktikavimą nepatrukių meditacijos formų, kūno padėties įvairumų įieškojimo

ir mažiau tepateikiąs meditacijos minčių ir turinio. Perskaicius gilaus įspūdžio nepaliekama. (J. Pr.)

Turtai ir vėžys

Juo moteris turtingesnė, juo greičiau ji susirgs gimdos vėžiu, ateina žinios iš Kalifornijos amerikiečių spaudos.

Ištisa studija, įvykdyta prof. dr. Thomo Mack, atskleidžia ryšį tarp vėžio ir estrogenų. Tai vaistai, kuriuos labai plačiai vartoja amerikietės nuo 1960 m. vidurio.

Gdytojai prileidžia, kad estrogenai yra dažniausiai vartojami gerai išmokslintų moterų su didelėmis pajamomis.

Studija rodo, kad gimdos vėžys tarp baltųjų moterų, 55-64 m., yra net trejetą, ketvertą kartų labiau paplitęs turtingose kvartaluose.

Našlės liūdžiausia valandėlė

Mamie Eisenhower, buv. JAV prezidento našlė, pasikalbėjime su Barbara Walters pasakė: „Niekas nėra blogiau, pasilikus našlė, kaip valgyti vienai — Mamie dabar laukia, kada ji bus priimta į išėjusių ir pensiją amžių karininkų pasilikusių žmonių — našlių namus Washingtone.“

Maskva ir kava

Kava baigia pranykti nuo sovietų maisto parduotuvių lentynų. Kokia priežastis? Ji per daug brangi. O valdžia nė nebando padengti 39 milijonų dolerių pabrangimą kainoje.

Praeitais metais sovietai importavo apie 45,000 tonų kavos. Kava yra griežtai sunormuota Rusijoje, bet rinkoje ji parduodama maždaug už 2 su puse dolerio už svarą.